

Kun osasin lentää

Muistumia menneestä, kuvia tästä hetkestä

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoilun koulutusohjelma
Koru- ja hopeamuotoilu
Opinnäytetyö
Kevät 2006
Päivi Mäkinen

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoilun koulutusohjelma
Päivi Mäkinen
Kun osasin lentää – Muistumia menneestä, kuvia tästä hetkestä
Koru- ja hopeamuotoilu
Opinnäytetyö
35 sivua
Kevät 2006

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni aihe on lähimenneisyyden käyttö korumuotoilussa. Työssäni olen muistellut sekä kuvallisesti että sanallisesti menneisyyttäni Suomessa, lapsuutta, nuoruutta ja aikuisuutta. Lisäksi olen tutustunut lähdeaineistoon ikäisteni suomalaisten nuorten aikuisten elämästä. Keskeisiä teemoja ovat nuorten kokemat epävarmuustekijät sekä se, mikä auttaa jaksamaan yhä nopeammin muuttuvassa maailmassa. Näkökulmani on kuitenkin henkilökohtainen. Yksityisestä siirrytään yleiseen, kun omat tarinat ja ajatukseni elämästä limittyvät ikäpolveni kokemuksiin. Näiden kuvien ja tarinoiden pohjalta olen suunnitellut rannekorun ja riipuksen.

Tarkoitukseni on ollut suunnitella tuote, joka olisi muotoilultaan sellainen, että se tuntuu uutenakin omalta ja tutulta. Lisäksi halusin korujen olevan hauskoja, graafisia ja kertovia. Tekniikkana olen käyttänyt hopean pintaan siirrettävää siirtokuvaa, joka on mahdollistanut valokuvien ja piirrosten käytön korun osina.

Työmenetelmänäni on ollut vuoroin kirjoittaminen ja vuoroin materiaalikokeilujen ja luonnosten tekeminen. Kirjoittaminen on ohjannut muotoiluprosessia, sillä halusin valmiin tuotteen heijastelevan lähdeaineistoani ja tuottamaani tekstiä.

Työni puitteissa olen havainnut, että omien kokemusten käyttäminen muotoilun lähtökohtana on hedelmällistä. Kertomalla ja näyttämällä yhden ihmisen tarinan voi puhutella niitä, joiden mielikuvat ja kokemukset menneisyydestä ovat osittain yhteneväiset. Työni ei vastaa tyhjentävästi siihen, millaisia me kahdeksänkymmentä- ja yhdeksänkymmentä- luvuilla lapsuutemme ja nuoruutemme viettäneet olemme. Lähdeaineistoon tutustuminen ankkuroi kuitenkin omat kokemukseni osaksi laajempaa ikäpolven kertomusta.

Abstract

The subject of my thesis is the use of recent past in the design of jewellery. In this work I have looked back on my past in Finland, my childhood, adolescence, and adulthood, both verbally and visually. Furthermore, I have gone through various sources on the life of contemporary Finnish young people.

The central themes of this work include the feelings of insecurity experienced by the youth along with the factors that help them to cope with the increasingly changing world. All the same, my point of view is personal. Private becomes public as my stories and thoughts overlap with those of my generation. Based on these stories I have designed a bracelet and a pendant.

The purpose of my design has been to create a feeling of familiarity and fondness to an impersonal jewel. In addition I wanted the jewellery to be graphic, humorous, and narrative. In this work I have introduced the technique of transferring images on the surface of silver, which has made it possible to use photographs and drawings as parts of a jewel.

My methods of working have included writing, experiments on material and making sketches. Writing has guided my design process, as I wanted the final product to reflect the source material and the produced text.

During my work I have discovered that it is fruitful to use ones own experiences as an inspiration for design. By depicting the story of an individual, it is possible to address the people whose images and experiences of the past are overlapping. My work is by no means a comprehensive account on the life of the youth of the eighties and the nineties. However, the source material anchors my experiences into the story of my generation.

Sisällys

1. Johdanto	2
2. "Maasta se pienikin ponnistaa" - Varhaislapsuuden muistot persoonallisuutta määrittävinä tekijöinä	4
3. "Nuorna vitsa väännettävä" - Meidän sukupolvemme, keitä me olemme?	5
4. Kodin monet kasvat	
4.1. "Tyttönen nuori, kuin kukkiva tuomi, muista ett' syntymämaasi on Suomi" - Minun Suomeäi	7
4.2. "Jos on Ruotsi ruokaisempi, niin on Suomi suloisempi." - Suomalainen kansainvälistyvässä maailmassa	8
4.3. "Kierrän, kierrän kaupunkia, kuuntelen ja kuulostelen..." - Koti fyysisenä paikkana ja henkisenä tilana	10
5. Aikuistuminen ja vakiintuminen	
5.1. "Maalari maalasi taloa, sinistä ja punaista, illan tullen sanoi hän, nyt mä lähdän tästä talosta pois" - Muutto omaan kotiin	12
5.2. "Kaksi rakasta elää vaikka kuivan kuusen kävyillä." - Millainen on nykyajan parisuhde?	13
6. Tulevaisuuden huolet ja toiveet	
6.1. "Ennen kaikki oli paremmin?" - Menestyksen paineet	15
6.2. "Se ei pelaa, joka pelkää" - Epävarmuus ja riskit nuorten maailmankuvassa	16
6.3. "Joka vanhoja muistaa, sitä tikulla silmään" - Nostalgia pakopaikkana	18
6.4. "Toivossa on hyvä elää" - Hyvän elämän eväät	22
7. "Ystävyys on kuin pikkuinen ukko jolla on taskussa avain ja lukko" - läheisten ihmisten merkitys elämän kokemisessa	23
8. Kertomuksista ja kuvista esineiksi - prosessin kuvaus	25
9. Lopun alku - Päätäntä ja tulevaisuus	29
Lähteet	35

Miksi sie sanot teiän isää?

Ai iskäksi?

Tuleeko iskäksi hakemaan sinua?

Tuolla se istuu autossa

polttaa tupakkaa, odottaa.

Mitä mieltii? (jakopäänhihnaa, risusavottaa, minua?)

Isän kanssa autossa

Baletista ei muistanut tulla hakemaan ennen kun
soitettiin

Pakkasella vei kouluun, rappasi etuikkunaan kiikarit.

Sunnuntaina haettiin Kallelta nakkisämpylät

minulle lihapullat ja muusi, makeaa Haaparannan
puolukkasylltystä

”Ajetaan vielä Haltsarilta, että näkevät.”

Moottoritien varrella ei ole maisemia,
mutta matka lyhenee viidellä minuutilla.

Joskus isä tuli korjaamolta leipomaan kanssamme pullaa
kesken töiden.

Pellin saattoi nostaa uunista paljain käsin

parta jauhossa asiakkaalle avaimet käteen.

Onko sillä jo harmaata?

Olen kotona käymässä

Jokaisen puhelun loppuun lisäämme ” Tykkään sinusta”

Johdanto

En tiedä johtuuko se iästä, tulevaisuuteen liittyvästä epävarmuudesta, vai siitä, että yksi elämänvaihe on taas muuttumassa toiseksi, mutta menneisyys etsiytyy ajatuksiini yhä useammin. Asiat tapahtuvat niin nopeasti, ettei elämään ei ehdi mukaan. On kuin tapahtumat olisivat ohi vilistäviä maisemia moottoritiellä, kun itse istuu pelkääjänpaikalla. Moottoritiellä ei saa tehdä u-käännöstä. On vain pakko paahtaa eteenpäin ja toivoa, että edessä on jotain kaunista, niin ettei sitä, mikä jäi taakse, jää kaipaamaan.

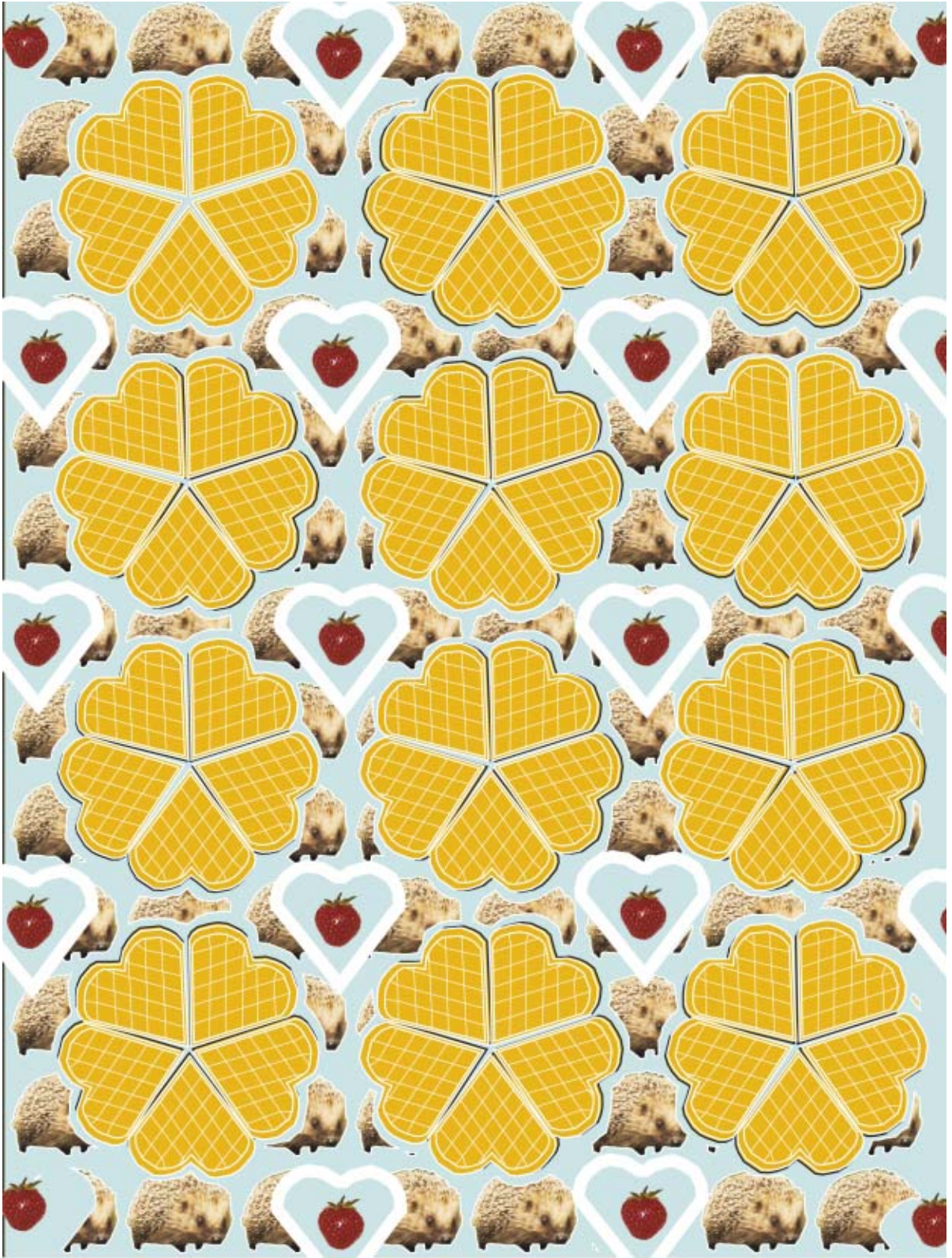
Elettyä elämää ei saa takaisin, se kulkee kyllä mukana, paikat ja tapahtumat limittyvät toisiinsa ja muodostavat sen, mitä kutsutaan menneisyydeksi. Menneisyys ei ole konkreettinen tila tai aika, johon voisi palata, se on ajatus, joka muuttuu ja kasvaa sitä mukaan kun siihen liittyy uusia kokemuksia. Muistojen paikkansapitävyyttä ei voi koetella. Eikä se ole tarpeenkaan, ihmiselle itselleen ei ole merkitystä sillä, mikä on todellista ja mikä ei. Aika kultaa muistot, ne kirjautuvat mieleen kuin kiiltokuvat kansioon. Se tylsä kaupunki Pohjois- Suomessa, josta ei kyllin nopeasti tuntunut pääsevän pois saa ajatuksissa uudet mittasuhteet. Elihän siellä onnellinen perhe tiilitalossaan.

Suomalaisessa myyttisessä maailmankuvassa onni ja parempi paikka oli lintukoto, Tuonelan vastapaino. Se oli paikka, jonne linnut talvisin matkasivat. Lintukoto sijaitsi aivan maailman laidalla, siellä, missä taivaankupoli kaartui niin lähelle maata, ettei tilaa ollut paljon. Siellä asuivat pienet, onnelliset lintukotolaiset. Jonkinlaista lintukotoa yritän kuvata minäkin, paikkaa, jossa pienenä eli. Vieläkin sinne voi lentää takaisin ajatuksen voimalla, vaikka sinne muuten onkin jo liian suuri. Työssäni käytän valokuvia ja aiheita menneiltä ajoilta kuvatakseni tunnetta, joka minulle lapsuudestani on jäänyt, kertoakseni tarinoita. Tavoitteena on saattaa nuo tarinat ja tunteet konkreettisiksi esineiksi, koruiksi. Lisäksi pohdin ikäisten nuorten aikuisten elämää lähdeaineiston pohjalta yrittäen löytää niitä tekijöitä, jotka saavat meidät kaipaamaan lapsuudenmaisemiin ja pakenemaan nostalgiaan. Mikä

meissä nuorissa aikuisissa aiheuttaa epävarmuutta? Tähän pyrin löytämään vastauksia unohtamatta kuitenkaan niitä elämänalueita, jotka auttavat jaksamaan, kun elämä tuntuu liian hektiseltä. Näistä tekijöistä muotoutuvalle tarinalle, omalle kertomukselleni, pyrin löytämään kuva- aiheet, jotka yhdistettynä tuttuihin ja turvallisiin lapsuusmaisemiin kertoisivat jotakin Suomesta ja sen nuorista, siitä millaisia he ovat ja miten he ovat sellaisiksi tulleet. Tavoitteenani on ollut myös se, että lopullinen tuote olisi hauska, sellainen, joka kirjoittaisi hymyn huulille ja saisi unohtamaan hetkeksi kaiken kiireen ja hälinän. Prosessin edetessä olen rajannut aiheitani käsittelemään elämäni aikaa Suomessa sellaisena kuin olen sen itse kokenut. Tarkoitus ei ole löytää objektiivista kuvaa Suomesta ja suomalaisista ihmisistä, vaan kertoa yksi versio, oma tarinani, joka kertoo samalla jotain laajemminkin meidän reilujen parikymppisten elämästä.

Työssäni olen edennyt vuoroin kirjoittaen, vuoroin tehden materiaalikokeiluja ja kuvia tarinoistani. Kuvien pohjalta suunnittelin rannekorun ja kaulakorun, jotka hyödyntävät ikäisilleni tuttuja kuvia nostalgisella tavalla, mutta ovat muotokieleltään tätä päivää. Pyrin käsittelemään suomalaisuutta ja sen kuvia koruissa tuoreella tavalla, inspiraation lähteenä on lähi- ja oma henkilöhistoriani. Usein suomalaisiksi miellettyissä koruissa aiheena on ollut Suomen luonto ja kaukainen historia. Uutta työssäni onkin elämäntarinan ja sukupolven kokemusten käyttäminen lähdemateriaalina. Tämä sukupolvi, menneisyyttään ja tulevaansa pohtivat nuoret aikuiset, on myös kohderyhmäni.

Näkökulmani on henkilökohtainen. Tarkastelemalla itseäni pyrin löytämään jotain yleistä, yksityisestä liikutaan yleiseen ja taas takaisin yksityiseen. Kertomalla oman tarinani pyrin tavoittamaan kohderyhmäni, sillä uskon, että jaamme samankaltaisia kokemuksia, joita kuvittamalla on mahdollista luoda tunnistettavia tuokiokuvia elämästämme Suomessa, sen kylissä, kaupungeissa ja kodeissa.

Prosessin alkuvaiheessa piirsin lapsuudesta tunnelmakuvia.

“Maasta se pienikin ponnistaa”

- Varhaislapsuuden muistot persoonallisuutta määrittävinä tekijöinä

Kertomukseni ydinalueen muodostavat lapsuuden tapahtumat. Leea Virtanen kirjoittaa kirjassaan Somalainen kansanperinne Elämänkaaresta seuraavasti:

”Lapsuuden tapahtumat muokkaavat voimakkaasti yksilön persoonallisuutta, mutta periaatteessa sosiaalistumista voidaan kuvata jatkuvaksi prosessiksi: yksilö oppii koko ajan, sopeutuu jäsenryhmäänsä tai kulttuuriinsa koko elämänsä ajan...Elämää höystävät rituaali ja seremonia, odotus ja tuska, valmistautuminen ja suoritus...Elämäkertoja kirjoitettaessa tulee toistuvasti esiin tiettyjä elämänalueita, kun taas toisia ei koskaan mainita tai ne jäävät itsestään selvästi kuvausten ulkopuolelle...Se, mitä eri aikoina syntyneet ihmiset mainitsevat keskeisiksi elämäkokemuksikseen, antaa mahdollisuuden joihinkin yleistyksiin.”

Pyrin siis kertomalla jotain itsestäni, siitä, mikä minulle on ollut merkityksellistä, tuottaa tietoa myös yleisemmällä tasolla kaltaisten nuorten elämänkaaresta. Aloitetaan siis muistoista, niistä varhaisimmista, jotka muokkaavat persoonallisuuttamme voimakkaimmin.

Olin ehkä kolmi-vuotias, kun putosin vessanpönttöön. Se on varhaisin asia, jonka muistan. Pitelin kiinni pöntön reunoista ja pelkäsin tippuvani viemäriin, toinen jalka oli jo uponnut. Äiti imuroi, eikä kuullut huutoani ikuisuuksiin.

Lapsuuden muistot sekoittuvat niin helposti siihen, mitä on kerrottu. Muistanko todella huoneemme, jossa toinen seinä oli ruskea ja toinen oranssi? Olohuoneen tapetti oli tummanruskea ja siinä oli isoja kukkakuviota. Valokuvien tapahtumat tuntuvat todellisilta, todelliset muistot uskomattomilta, kuten se kun osasin lentää. Kotitalossani oli kattoikkuna. Se oli ehkä hieman kummallista, muutoin kun talo oli hyvin tavallinen. Valkoinen, matalakattoinen tiilitalo, sellainen, joiden tasakatot muutettiin harjakatoiksi myöhemmin, kun kyllästyttiin kolaamaan lunta katoilta. Kun kattoikkuna ei ollut peittynyt lumeen, oli se eriskummallisen lumoaava. Parasta siinä oli kuitenkin se, että sen alla saattoi lentää. Se oli aika helppoa, tarvitsi vain kävellä sen alle ja loppu sujui itsekseen. Ilmassa saattoi liikkua miten vain, ylösalaisin, kieriä tai vain kellua valossa. Täytyi vain muistaa, ettei lentänyt liian

kauas kattoikkunasta, silloin taika särkyi. Kun joku tuli paikalle, täytyi laskeutua nopeasti. Minun lapsuuteni oli onnellinen, sellaisena sen muistan. Synnyin vuonna 1980 toisena lapsena perheeseen, joka jo tuolloin asui tiilitalossa pienessä kylässä keskikokoisen kaupungin laitamilla. Tien toisella puolella asuivat mummu ja pappa, viereisessä talossa täti ja setä. Elämä oli turvallista. En muista Tsernobylin ydinonnettomuutta, ensimmäisiä uutisia Aidsista tai edes Kekkonen kuolemaa. Taivaallisen rauhan aukion verilöylystäkin olen lukenut vasta myöhemmin.

Tornio oli tuolloin vielä kasvava kaupunki. Väkiluku kasvoi vuonna 1980 142 hengellä. Outokummun terästehdas työllisti ihmisiä ja palvelut kehittyivät. Yhdeksänkymmentäluvulla väestönlisäys oli jo kääntynyt negatiiviseksi. Työ ja opiskelupaikat ajoivat ihmisiä etelän kasvukeskuksiin. Kuten muissakin tehtaissa, myös Outokumussa automatisoituminen alkoi vähitellen laskea tarvittavien työntekijöiden määrää. Työttömyys ei kuitenkaan koskettanut perhettäni.

Isäni oli perustanut äidin siskon miehen kanssa autopurkamon. Lapsuuteni isä tuoksui öljyltä. Kädet olivat kovettuneet, pullapellin saattoi nostaa uunista ilman patalappuja. Isä on iso mies. Kerran isä ajoi pois partansa ja minä en suostunut menemään moneen päivään syliin.

Isä ja äiti ovat molemmat kotoisin Tornioista. Äiti oli kahdeksantoista, kun he menivät naimisiin. Kolmen vuoden kuluttua syntyi Sanna ja toisen kolmen vuoden kuluttua minä. Olin vauvana kova itkemään, se on ainoa asia, jonka siskoni noilta ajoilta minusta muistaa. Nimeä minulle ei mainittu keksiä millään. Ristiäisiä edeltävänä iltana kalenteria tutkimalla se vihdoinkin osui kohdalle. Minusta tuli Päivi.

Elämäni ensimmäiset vuodet kuluivat kotona äidin kanssa. Kuri oli tiukka, asettua osattiin jo pelkän katseen voimasta. Koskaan ei kuitenkaan kielletty tai sanottu ei syyttä. Vieläkin äidin neuvo meille lapsille on, ettei kaikki mukava ole kiellettyä. Jos halusimme piirtää seinään, antoi äiti meille sormivärit ja saimme maalata kylpyhuoneen seinä. Äiti osasi myös taikoa. Kun äiti myöhemmin meni kioskille töihin, taikoi hän meille usein iltaisin Jim-suklaapötkön tai patkikset. Da Caposta emme pitäneet.

Muistot ja eletty elämä antavat turvaa ja lohtua silloin, kun pitää hypätä tuntemattomaan. Onnellinen lapsuus on antanut minulle hyvät eväät elämään. ”Vaikeuksien kautta voittoon” on ohjenuora, jonka mukaan on helppo elää, vaikka niitä vaikeuksia sitten tulisikin joskus vähän isommallakin kauhalla. Tärkeintä on toivo ja usko omiin mahdollisuuksiin.

Muistot, eletty elämä, usko ja toivo, siinä ovat ne asiat, jotka haluan työssäni tuoda esiin. Klisee tai ei, kaikkein tärkeintä on kuitenkin rakkaus. Vanhempien rakkaus lapsiin, perhe, suku, ystävät ja elämänkumppani, ne ovat se suojaverkko, jonka avulla epävarmuuden voi muuttaa toivoksi. Ne ovat minun onnenapilani, symboli, jota käytän työssäni. Neliopilassa neljä sydäntä yhtyy kärjistään. Ne ovat yhdessä ja erikseen. Kun yhden lehdistä poistaa, jäljellä on vain tavallinen apila.

Myös koruissa on elementtejä, jotka saavat sen tuntumaan erityiseltä juuri tietylle käyttäjälle, piirteitä, joita ilman se on pelkkä hetgenöt metallinpala. Korun arvoa ei määritä pelkästään sen materiaallinen arvo, se kantaa mukanaan muistoja ja tunteita, sen arvo määrittyy käyttötilanteissa. Koruun on helppo ladata symboliikkaa ja tunteita, sitä kun katsellaan ja koetaan lähtökohtaisesti hyvin eritavalla kuin enimmäkseen funktioon perustuvia esineitä. Työssäni olen pyrkinyt lataamaan koruun valmiiksi sellaisia tunnetiloja, jotka siihen normaalisti yhdistyvät vasta käytössä. Olen siis pyrkinyt muotoilemaan korun, joka uutenakin on jo vanha siten, että se kertoo tarinoita. Korujeni kautta haluan kertoa oman tarinani ja saada ihmiset hyvälle tuulelle. Haluan tuntea kädessäni äidin käden, uskoa, että äiti osaa yhä taikoa pahan mielen pois.

Lapsuuteni ei varmaankaan ollut täysin helppo ja huoleton, mutta jotenkin minusta tuntuu, että opin tuntemaan stressiä vasta teini-ikässä. Nuorena tehdään tulevaisuuden kannalta merkittäviä päätöksiä, eikä niiden tekeminen aina ole helppoa. Tulevaisuus on mahdollisuus, loputon valintojen kautta määrittyvä epämääräinen tila, jonka ennustaminen on yrityksistä huolimatta epävarmaa puuhaa. Turvallisuutta ja pysyvyyttä arvostavalle se voi näyttäytyä pelottavanakin. Maailma muuttuu yhä kiihtyvällä tahdilla. Sukupolvet seuraavat toisiaan, mutta on yhä vaikeampaa hahmottaa millaisessa maailmassa meitä seuraava ikäpolvi tulee elämään. Vielä vanhempieni nuoruudessa identiteetti sitoutui vahvemmin paikkaan, siihen elämänpiiriin, johon oli syntynyt. Ikäisilleni oman identiteetin hahmottaminen voi olla hankalaa. Tuija Sarema kirjoittaa kirjassaan "Häivähdys kauneutta - Taide suomalaisten arjessa" taiteen merkityksestä oman minän rakentamisessa.

"Nykyajassa ei enää ole tarjolla elämälle kiinnekohtia samalla tavoin kuin vielä jokunen vuosikymmen sitten. Suomi on modernisoitunut nopeasti, käynyt pikavauhtia läpi rakennemuutoksen maatalousyhteiskunnasta teollisuusyhteiskuntaan ja yhä kiihtyvällä tahdilla palveluyhteiskunnasta posttraditionaaliseen informaatioyhteiskuntaan. Ihmisillä on muutoksen vauhdin takia tarve selvittää itselleen ja muille, keitä he ovat."

Työtäni voi siis pitää identiteettinä, joka pyrkii paneutumalla siihen millainen itse olen vastaamaan myös siihen millaisia me reilut parikymppiset olemme. Ihminen on maailmassa toisten ihmisten kanssa halusipa sitä tai ei. Ihminen on myös sidottu fyysisesti maailmaan. Useimmilla on tarve kuulua johonkin henkisesti tai fyysisesti, muutoinhan erakot joutuisivat taistelemaan vetäytymispaikoistaan ja maankiertäjät kohtaisivat matkoillaan autioituneita kyliä ja kaupunkeja. Ihminen tuntuu aina sitoutuvan ihmisiin, paikkaan tai molempiin.

Nuorisobarometrin 2004 mukaan suomalaisten nuorten kohdalla sitoutuminen perheeseen ja ystäväpiiriin on vahvinta. Seuraavaksi vahvimmin sitoudutaan suomalaiseen yhteiskuntaan ja koulu tai työyhteisöön. Emme siis vielä ole varsinaisesti maailmankansalaisia, vaan koemme jonkinlaista yhteyttä Suomeen. Millainen sitten on tuo Suomi ja suomalaiset nuoret, jotka siellä elävät? Tyhjentävää vastausta tuskin voi antaa, voi puhua vain siitä, mikä itselle on suomalaisuudessa ja omassa elämänpiirissä merkityksellistä. Onhan jo sukupolven käsite ristiriitainen ja vaikeasti määrittyvä. Keitä me reilut parikymppiset suomalaiset olemme? Onko sukupolvellamme erityispiirteitä, ja mitä ne voisivat olla? Pelkästään sama synnyinvuosi ei riitä määrittelemään sukupolvea. Sukupolvi on kokemuksellinen luokka, se tarkoittaa yksinkertaisimmillaan vanhempien ja lasten välistä ketjua. Suppeammassa merkityksessä sukupolvella voidaan käsittää suurin piirtein samanikäisten ihmisten ryhmää, joita yhdistää jokin samanaikainen kokemus, joka on koettu n. 17- 25-vuotiaana. Sukupolvi on harvinainen ilmiö, vain kapea eliitti ikäluokasta, pienehkö aktiivinen ryhmä. (Lähde: J.P.Roos: Sukupolvet -Teoriaa ja empiriaa)

Oman elämänsä yrittäjät -nuorisobarometri 2004 käsittelee nuorten kokemuksia ikäpolvestaan. Kysyttäessä 25-29 -vuotiaiden mielipidettä siitä, onko sukupolvien välillä merkittäviä eroja arvojen ja asenteiden suhteen, vastasi noin 80% kyselyyn osallistuneista kyllä. Ainakin ikäluokka siis kokee muodostavansa sukupolven. Kysyttäessä mikä seuraavista sukupolven määritteistä, tietotekniikkasukupolvi, kännykkasukupolvi, heti-mulle-kaikki tänne-sukupolvi, kulutus sukupolvi, hyvinvoinnin sukupolvi, uusavuton sukupolvi, kilpailu sukupolvi, Nintendo sukupolvi ja y-sukupolvi, kuvaa omaa ikäluokkaa parhaiten, vastasivat 25- 29 -vuotiaat heti-mulle- kaikki tänne sukupolvi. Itse en koe kuuluvani kyseiseen ryhmään, enkä halua suunnitella työtäni heille.

“ Nuorna vitsa väännettävä ”

- meidän sukupolvemme, keitä me olemme

Martti Puohiniemi tyypittelee suomalaisia arvojen ja asenteiden perusteella laajaan tutkimukseen perustuen kirjassaan Arvot, asenteet ja ajankuva. Ikäisistäni ihmisistä suurin tyyppiluokka (26%) tutkimuksen mukaan oli individualistiset hedonistit. Luettuani eri arvotyyppien kuvaukset totesin itsekini sopivani parhaiten juuri tuohon ryhmään. Kuvauksen mukaan individualistiselle hedonistille oma mielihyvä on valintoja voimakkaimmin ohjaava arvo. He arvostavat yksilön vapautta. Vaikka ihmisten tyypittely on hankalaa ja mielestäni osittain turhaakin tarjoavat ne mielenkiintoisen vertailukohdan pohdittaessa omia arvoja ja asenteita. On kiehtovaa tietää millä tavoilla on tavallinen ja millä tavoin poikkeava massasta. Yksilöllisyyttä persoonallisuutta ja ainutlaatuisuutta tavoitellaan. Kukaan ei halua olla ihan tavallinen. Tutkimuksia lukiessaan huomaa kuitenkin juuri sen, että on loppujen lopuksi aivan tavallinen, toiveineen ja pelkoineen. Ehkäpä tämä tavallisen tytön tavallinen tarina on siis mahdollista nähdä myös jonkinlaisena ajan- ja sukupolven kuvana.

Vaikka en tiedä, mikä sukupolveamme yhdistävä merkityksellinen kokemus, sukupolvemme määrittäjä, voisi olla, luotan siihen, että menneisyys sellaisen kun se meille muistoissamme näyttäytyy on kuvastoltaan meille tunnistettava. Kohderyhmäni arvostaa mielihyvää. Sitä haluan työlläni tuottaa. Uskon sukupolven leimaavan ihmisiä syntymästä lähtien. Se missä olemme kasvaneet ja eläneet jättää merkkinsä. Kasvu ja elinympäristön visuaalinen maailma ohjaa makutottumuksiamme. Eletty elämä saa jotkut esineet ja asiat tuntumaan tutuilta ja miellyttäviltä. Haluan näyttämällä menneisyyden uudessa valossa aiheuttaa lämmöntunteen, pienen pilkahduksen lintukotoa. Tekniikkani on metallin pintaan siirrettävä siirtokuva, joka mahdollistaa kaksulotteisen kuvan, valokuvien ja piirrosten, käytön korujen osina. Suunnittelemani koru on siis eräänlainen mukana kannettava muistikirja.

Kokeilu, jossa hopealevyyn on siirretty siirtokuva

Kodin monet kasvat

4.1. ”Tyttönen nuori, kuin kukkiva tuomi, muista ett` synnyinmaasi onpi Suomi”

-Minun Suomi

Millainen sitten on se visuaalinen maailma, jonka ympärillä olemme kasvaneet, tuo kuva lintukodosta? Syntyessäni vuonna 1980 elettiin vielä 70- luvun jälkimainingeissa. Äitiyspakkauksen peite oli kirkkaankeltainen ja siinä komeilla oransseja aurinkoja. Kodissamme oli ruskeat kukkatapetit, keittiön kalusteet olivat vihreät. Lelut olivat väreiltään kirkkaita. Minut ja muut ikäiseni puettiin vaatteisiin, joiden väreinä oli nykyisten hempeiden vaaleanpunaisen ja sinisen sijaan ruskea, oranssi ja vihreä. Ne ovat värit, joilla varhaislapsuuttani kuvaisin. Ne ovat myös värit, joita aioin koruissani käyttää. Haluan siirtää esineisiin, koruihin, kellastuneiden lapsuuskuvien tunnelman. Käyttämällä autenttisia valokuvia tämä onnistuukin, mutta haasteellista on löytää kuvia tukeva muotokieli, sellainen, joka antaa tilaa kuville ja sallii erilaisten kuvien yhdistelemisen niin, että niistä syntyy tarina.

Katsellessani valokuvia yllätyin siitä, kuinka paljon muistoja ne toivat pintaan. Kuvat alkoivat elää päässäni omaa elämäänsä, enkä enää ollut varma, mikä oli todellista ja mikä ei. Muistan pienen kylän, pihan ja talon. Pihan takaa alkoi pieni metsä. Vaikka metsän reunalla asuinkin, en ymmärrä, miksi metsäromantiikka vetoaa meihin suomalaisiin yhä.

Itselleni metsä ei edusta turvaa ja tuttuutta. Metsä on paikka, jossa on vaikea kulkea ja helppo eksyä. Hannu Hautalan teosta Metsän polkuja kuljen mainostetaan Suuren suomalaisen kirjakerhon lehdessä(5/06) seuraavasti: ”Suomalaisten sielunmaisemaan -Metsän polkuja kuljen on tunnelmakuva suomalaisten omimmasta sielunmaisemasta, metsästä.” Kenelle metsä edustaa ominta sielunmaisemaa? Ei edes vanhempieni ikäpolvi ole elänyt metsässä tai metsästä. Mummonikin on ollut tehtaassa töissä. Toki muistan lapsuuden marjaretket mummoni kanssa. Totuus on, että hänen suuntavaistonsa oli, jos mahdollista, vielä omaanikin huonompi. Niinpä eksyimme usein. Tosin kovin hukkaan ei metsässä voinut joutua, se rajoittui molemmilta laidoiltaan suuriin maanteihin. Toisaalta metsää on ehdotettu syyksi myös suomalaisen mentaliteettiin. Heikki Ylikangas kuvaa suomalaisia metsän kansaksi, joka yhä tempoilee sen otteessa.

”...hän(suomalainen) kokee saumatonta kaipuuta sinne, missä ei ongelmia eli muita ihmisiä liemmin ole, siis metsän yksinäisyyteen. Sinne hän pakenee, milloin ei pakene vahvaan humalatalaan...Viikonloppuisin ja vallankin suurina juhlapyyhinä kaupungit tyhjentävät asujaimensa takaisin metsiin, korpiin, kaukaisiin erämaa- asumuksiin vanhoilla nurmettuneilla kotipaikoilla...Metsä on kuin jumala, joka kosta lapsille kolmanteen ja neljanteen

polveen. Yhdessä sukupolvessa ei pyyhkäistä noin vain pois sitä mentaliteettia, jonka metsä ja vuosisadat ovat meihin iskostaneet”. (Heikki Ylikangas, artikkeli Suomalainen mentaliteetti teoksesta Maailmalle maailmalta, kulttuurisia katsauksia)

Ikäpolvessani on ihmisiä, jotka ovat asuneet koko elämänsä kerrostalossa. Millainen on heidän sielunmaisemansa? Tuskin sentään metsä, itse ainakin koen vapautuneeni sen otteesta. Metsät ja järvet, maaseutu lainehtivine viljapeltoineen, siinä suomalaisten matkailumainosten vakiokuvastoa. Totuus lienee kuitenkin se, että nykypäivän nuori suomalainen on enemmän kotonaan kaupungissa kuin maalla tai metsässä. Itselleni kokemukset maaseudusta rajoittuvat ala- asteella tehtyyn navettavierailuun. Siellä oli pakko maistaa juuri lehmästä lypettyä maitoa. Muistan hyvin myös lannan hajun. Toisaalta olen kyllä sen verran maalainen, että suhtautumiseni luontoon ja sen asujiin on aika mutkaton, asuinhan kylässä, jossa sijaitse useampi toimiva maatila. Kuitenkaan en voisi kuvitella muuttavani maaseudulle asumaan. Jos maaseutu ja metsä eivät enää ole meille entsaikojen tapaan merkityksellisiä, niin mikä sitten on? Mikä on Suomessa suomalaisinta, mikä suomalaisin paikka, kuka suomalaisin ihminen? Sitä lienee mahdotonta määritellä. Suomalaista sielunmaisemaa on varmasti yhtä monta kuin on suomalaista ihmistäkin. Jokainen suomalainen ihminen on suomalainen omalla tavallaan. Tämän tosi seikan tajuaminen sai minut rajaamaan muotoilutehtävääni tarkemmin. Aluksi tarkoitukseni oli valmistaa koruja suomalaisuudesta, käyttää juuri suomalaista sielunmaisemaa ja kulttuuria aiheena. Huomasin kuitenkin, että vaikka löytäisinkin sellaisia suomalaisuuden piirteitä, jotka mahdollisimman moni tunnistaisi, hukkaisin olennaisimman, sen että työni voisi herättää tunteita. Yleistämällä hukataan aina jotain rivien välistä. Kun yrittää miellyttää mahdollisimman montaa, on vaarana, ettei kukaan tunne tuotetta omakseen. Niinpä rajasin aiheitani uudelleen. Pyrin esittelemään omaa sielunmaisemaani, jonka uskon olevan samankaltainen myös monella muulla ikäiselläni suomalaisella.

Maailma ja Suomi muuttuu jatkuvasti. Voin kertoa omasta elämästäni täällä ennen ja nyt sellaisena, kun se minulle tällä hetkellä näyttää. Aiheen rajaaminen koskemaan sitä aikaa, kun olen täällä itse elänyt helposti muotoiluprosessia. Voin näyttää eräänlaisia pysäytyskuvia, ajankuvia, sellaisina kuin itse olen ne kokenut ilman paineita kaiken yleistettävyydestä. Arvot, asenteet ja ajankuva vaikuttavat siihen, kuinka ihminen tapahtumiin ja ilmiöihin suhtautuu. Martti Puohiniemi kirjoittaa kirjassaan Arvot, asenteet ja ajankuva seuraavasti: ”Ajankuva muuttuu yksilön tahdosta riippumatta. Ihminen joutuu kuitenkin jatkuvasti ottamaan kantaa ajankuvassa ilmeneviin tapahtumiin, muodostamaan asenteita uusia asioita kohtaan, siltä osin, kun nämä hänen maailmaansa koskettavat, halusipa hän tätä tai ei. Nämä kanna otot ihminen muodostaa arvojensa perusteella eli hän ilmaisee arvojaan asenteidensa kautta.—Ajankuva näyttää erilaiselta -esimerkiksi pelottavalta tai kiinnostavalta riippuen siitä, millaiset arvot ihminen on elämänsä kuluessa omaksunut.

Työssäni pyrin esittelemään ilmiöitä ajassa, niin menneessä, nykyhetkessä ja tulevaisuudessa omista lähtökohdistani, omasta arvomaailmasta käsin. Omia arvoja minun on vaikea määritellä. Ne tulevat esiin siinä, miten suhtaudun elämään ja asioihin, mutta tiedän etteivät ne vastaa ”Heti- mulle-kaikki-tänne” – sukupolven ajatusmaailmaa. Yleistettävyyden sijaan pyrin rehellisyyteen, kertomaan sen, mikä mielestäni tässä ajassa ja menneessä oli tärkeää. Se, että olen kasvanut ja elänyt Suomessa on jättänyt merkkinsä minun sielunmaisemaani ja se tulee näkymään myös koruissani, joskaan en halua alleviivata suomalaisuutta liikaa. Tuntuisi typerältä ja liian helpolta ratkaisulta käyttää korujen kuvina sellaisia suomalaisuuden symboleiksi muodostuneita asioita, joilla ei olisi minulle itselleni merkitystä. Siksi olen kuva-aiheitani valitessani kiinnittänyt enemmän huomiota tunteeseen kuin tunnistettavuuteen.

4.2 “Jos on Ruotsi ruokaisempi, niin on Suomi suloisempi”

- Kansainvälistyvä maailma

Vietimme ensimmäistä kertaa joulua Ruotsissa. Äiti ehdotti sitä aluksi kovin varovasti, luuli kai, että se on minulle ja Sannalle liikaa. Loppujen lopuksi se oli varmaan vaikeinta äidille. Meille joulu on ollut aina kauhean tärkeä. Se on usein ainoa aika vuodesta, kun olemme kaikki yhdessä, minä äiti ja Sanna. Koskaan emme ole viettäneet joulua edes sukulaisten kanssa, pienenäkin vain kävimme mummolassa syömässä ja palasimme kotiin avaamaan lahjoja.

Kaikki alkoi huonosti, äiti tuli hakemaan meitä isän luota. Keli oli huono, koko matkan köröttelimme viittä kymppiä. Matkaa Korpikyliän on 30 kilometriä. Istuimme hiljaa koko matkan, kukaan ei uskaltanut puhua.

Kuusen koristelimme omilla, vanhoilla koristeillamme. Kun aloimme kokeilla valoja, katkesivat sähköt.

Sähkökatkos kesti kolme tuntia. Kallen, äidin miesystävän, sukulaiset tulivat paikalle. En tuntenut heistä puoliakaan. Leikkasin prinssinakkeihin viltoja, sanoin Sannalle ”Häivy”. Sanna tippui kiireessä portaita ja äiti suuttui. Jäälyhdyt eivät syttyneet. Söimme jäisiä lihapullia kellarissa kynttilänvalossa. Mitä niille osaisi jutella, vieraille ihmisille? Puhuuko ne edes suomea?

Kun sähköt tulivat takaisin päälle kuorrutimme kinkun ja lämmitimme laatikot. Ruotsalaiset söivät grillikylkeä, nakkeja ja lihapullia. Nahkiaisiakin oli savustettu. Ruuan jälkeen juotiin vielä Talvisota- snapsit. Kaikki olivat ystävällisiä.

Avasimme yöllä lahjat kolmesta. Mummon joulukirkko soitti ikkunalla epävireistä sävelmäänsä. Kuusen latvassa törötti vanha kulunut latvatähti, kotoa tuotu

Kansainvälistyvässä maailmassa meidän on pakko tottua vieraisiin tapoihin ja kulttuureihin, halusimme tai emme. Martti Puohiniemen tutkimuksen mukaan suomalaiset suhtautuvat kansainvälistymiseen myönteisesti. Kirjassaan Arvot, asenteet ja ajankuva hän toteaa, että vuonna 2001 jopa 88 prosenttia väestöstä suhtautuu kansainvälistymiseen myönteisesti. Erityisesti nuoret kokevat, että Euroopan yhdistyminen ja kansainvälistyminen tarjoavat mahdollisuuksia, esimerkiksi työpaikan voi etsiä ulkomailta ja matkustaminen vieraisiin paikkoihin käy yhä helpommaksi. Voihan olla, että tulevaisuudessa minäkin päädyn kuvaamaan aivan toisenlaisia kulttuureja toisissa maissa. Kuitenkaan se, että olen kasvanut ja elänyt täällä, imenyt itseeni tämän maan kulttuurin, ei lakkaa vaikuttamasta muotoiluuni varmaankaan koskaan. Vaikka liikumme yhä vaivattomammin maista ja kulttuureista toisiin, ei oma kulttuurimme häviä. Ainakin niin haluan uskoa. Tulen aina kutsumaan tätä maata kotimaakseni.

Nähdäkseen itsensä, on koetettava astua tarkastelemaan itseä ulkopuolisen silmin. Meissä suomalaisissa on yhteistä ainakin se, että meitä kiinnostaa kovasti se, mitä muut meistä ovat mieltä. Olen kasvanut Suomen ja Ruotsin rajalla, joten olen pystynyt vertailemaan näitä kahta ensisilmäyksellä hyvin samankaltaista kulttuuria. Käsitys omasta suomalaisuudesta on muotoutunut juuri tuon kosketuspinnan kautta. Ruotsalaisilla on suomalaisen silmin katsottuna outoja tapoja, eikä Ruotsin puolella todellakaan näytä samalta kuin Suomessa. Talot ovat koreampia, pihat laitetumpia ja pröystäilevämpiä kuin

meillä. Ruotsalaisten autot ovat parempia kuin suomalaisten. Ruotsalaisissa ruokakaupoissa makkara pakataan vaaleanpunaiseen muoviin ja avaimet ja lukotkin toimivat hassusti. Uskon, etteivät valmistamani korut tuntuisi ruotsalaisesta olleenaan niin kotoisilta kuin suomalaisista. Makutottumuksissakin on vivahde-eroja. Vaikka esimerkiksi juuri suomalaisten ja ruotsalaisten makutottumusten ajatellaan olevan jokseenkin samankaltaisia, on näiden kansojen makujen välillä kokemukseni mukaan myös eroja. Ruotsalainen kulttuuri näyttää minulle jollain suomalaista hempeämpänä. Vaikka luontomme on samankaltainen, on elämä Suomessa ollut kai sen verran karumpaa, ettei itsensä ja asumuksensa koristelemisen suju yhtä luontevasti kuin länsinaapurissamme, saati sitten etelämpänä.

Suomalainen on korujen käyttäjänä ollut perinteisesti arka, täällä ei sovi pröystäillä. Talotkin maalataan useimmiten samanväriseksi kuin naapurissa, niin ettei kenenkään tarvitse ajatella, että kuviteltaisiin olevan parempia kuin muut. Suomessa onkin perinteisesti uskottu, ettei hyvää onneaan saa liiaksi mainostaa, tai se katoaa. Kerskailuun ja mahtailuun ei ole suhtauduttu suopeasti. ”Rumat ne vaatteilla korreilee”, sanottiin kotiseudullani. Ehkä tästä ajattelutavasta ollaan kuitenkin pikkuhiljaa pääsemässä eroon, ja suomalaisetkin ovat rohkaistuneet käyttämään esimerkiksi näyttävämpiä koruja. Kuten aiemmin todettu, arvostaa tämä ikäpolvi yksilöllisyyttä, ihmiset tuntuvat mieluummin erottautuvan massata kuin sulautuvan siihen. Toivoisin kuitenkin, että myös koruilta osattaisiin vaatia enemmän. Liian moni tuntuu tyytyvän vaateketjujen halpoihin rihkamakoruihin. Ehkä ongelmana on se, etteivät kysyntä ja tarjonta kohtaata toisiaan. Olen varma siitä, että myös hinna- ja laatueroille tuotteille ikäryhmäni sisällä olisi kysyntää, ollaanhan vaatteistakin valmiita maksamaan suuria summia, vaikeivat tulot kovin isot olisikaan. Mielestäni myös korualan pitäisi vastata kuluttajien tarpeisiin nopeammalla tempolla. Itse koen erityisesti suurten kultaketjujen liikkeissä myynnissä olevat mallistot kovin tylsiksi, kuin yritettäisiin pelata mahdollisimman varman päälle ja saada sekä äidit ja tyttäret ostamaan samaa tuotetta.

Korumuotoilijana tämän työn puitteissa olen rajannut kohderyhmääni niin, että todella voisin puhutella juuri tiettyä segmenttiä mieltymyksineen ja tarpeineen, kertoa juuri meidän tarinamme. Olen vakuuttunut siitä, että tarinoilla voitaisiin myydä koruja. Tämän tarinan kerron itsestäni ja kaltaisistani, mutta toivon työni valmistavan minua ottamaan vastaan itselleni vieraan kohderyhmän tarinat ja kyetä käyttämään niitä suunnitteluni pohjana. On myös tärkeää pystyä vastaamaan markkinoiden tarpeisiin kyllin nopeasti. Muotoilemani korusarjan etuna on se, että voin siinä käyttämiäni kuvia vaihtamalla muuttaa korujen ilmettä nopeasti. Vasta kuvat tekevät korun, muotokieli itsessään on yksinkertainen. Olen pyrkinyt löytämään sopivat kehykset tarinani kuville. Samaa muotoa ja korumallia käyttäen pystyisin siis kertomaan myös toisenlaisia tarinoita, kertomuksia toisista

Kahden osoitteenmuutoskortin välissä voi lähettää kirjeen
Äiti lähettää Pilsnerkorvia Haaparannalta

Paljon saa anteeksi, kun tulee Pauli-enoon
Jälkeen jäi kasa kuvia tuntematon seniorita kainalossaan
” Kävin mie ilotalossaki, heh heh”

Vasta hautajaisten jälkeen tuli postissa avaamattomassa laatikossa
myymättömiä runokirjoja

Juna- asemalla ei tajua nousta pois, kun saavutaan kaupunkiin
jossa asuu

4.3. “Kierrän, kierrän kaupunkia, kuuntelen ja kuulostelen...”

- koti fyysisenä paikkana ja henkisenä tilana

Sitoudumme paitsi yhteisöihin, kuten ystäväpiiriin tai muihin suomalaisiin, myös paikkoihin. Mietiskelläkseen rauhassa on vetäydyttävä rauhaan maailmalisesta elämästä ja tullakseen toimeen ympäröivän maailman kanssa on oltava jonkinlainen tukikohta, koti. Se, mikä tekee asunnosta kodin, on minulle yhä mysteeri. Koti kun on enemmän kuin se asunto, jossa asuu, se muodostuu tunnelmasta ja ihmisistä. Toivoisin näiden korujen, lopputyöni, olevan eräänlainen mukaan mahtuva koti, esine, jota katselemalla tuntisi olonsa turvalliseksi ja hyväksi.

Kodin rajat ovat yksityiset, kotiin ei päästetä ketä vain, sinne kutsutaan. Ihmisen koti paljastaa paljon. Ensimmäisenä toisen kodissa katselen läpi kirjahyllyt ja levykokoelmat, tutkaillen kodin ilmapiiriä. Koteja on erilaisia, lämpimiä ja kylmiä, sellaisia, joissa on heti hyvä olla ja sellaisia, joissa ei oikein uskalla rentoutua. Muotoillessani korua toivoin, että sen synnyttämä mielikuva olisi lämmin, kuin sellainen koti, joka näyttää siltä, että siellä asutaan. Kaiken ei tarvitse olla samaa paria, riittää, että tunnelma on kohdallaan. Niinpä koruissa käyttämäni kuvat saattavat ensi katselulla vaikuttaa irrallisilta palasilta, mutta toivon niiden houkuttelevan tarkastelemaan tarinaa tarkemmin, tutustumaan kotiini ja löytämään jotain, minkä itse kenties on unohtanut kaappiensä kätköihin. Tämä kaupunki ei ole ollut minulle ystävällinen. Keskustassa sijaitsevasta asunnostani pääsee kadulle, joka on kuin korkeiden talojen reunustama ahdas käytävä. Ulko-ovi on raskas ja metallinen, tuntuu kuin asuisi pommisuojoissa. Ensimmäisenä viikkonani Lahdessa kävelin linja-autoasemalle hakemaan äitini lähettämää pakettia, kun liikennevaloissa taakseni pysähtyi mummo rollaattorinsa kanssa. Kun valo vaihtui, tuuppasi mummo minua rollaattorillaan ja sanoi ”vitun huora”. Sen jälkeen

olen pitänyt Lahtea epäystävällisenä kaupunkina.

Asuinpaikkaansa ei kuitenkaan voi valita sen mukaan, missä parhaiten viihtyisi. Katselimme poikaystävämmen kanssa asuntoilmoituksia, aiomme muuttaa Helsinkiin, sillä valmistumme molemmat tänä keväänä. Poikaystäväni hakee Helsingistä töitä, minä haluaisin jatkaa opintoja. En kyllä ole koskaan halunnut muuttaa Helsinkiin. Se on minulle liian suuri kaupunki, ei mahdu yhdelle sivulle kartalla. Osoitteet ja kaupunginosien nimet eivät kerro mitään. Onko Etelä- Helsinki lähellä keskustaa? Pääseekö Haagaan metrolla? Minä haluan asua kaupungissa, jonka oppii kävellen hahmottamaan, jossain, jonne voi rauhassa eksyä.

Sana koti synnyttää valtavan määrän mielikuvia. Koti voi olla fyysinen tai henkinen, tässä ja nyt, menneessä tai tulevassa, se voi olla rakennus, paikkakunta, maa, maanosa tai maailma. En koe olevani sitoutunut vain Suomeen, vaan pikemminkin sen kaupunkeihin. Lapsuuden kotikaupunkiini Tornioon, ensimmäiseen opiskelupaikkakuntaani Turkuun ja nyt tänne, Lahteen, jonne en oikeastaan ole koskaan kotiutunutkaan. Unissani asun vieläkin Turussa, siinä pienessä yksiossässä Airikinkadulla, jonka parvisänkyä lähellä kulkevat junat tärisyttävät. Vaikka asunnossani Lahdessa on juuri samat tavarat ja tuoksukin, en tunne oloani kotoisaksi täällä.

Maailmankansalainenkin on enemmän kotonaan jossakin kuin toisaalla. Jokaiselle jotkut ovat läheisempiä, kuin jotkut muut. Milloin ei olla täällä, vaan tuolla ja milloin meistä tulee niitä? Emme ole yksin, aina on niitä, joihin viittaamme sanalla ”me”. Ainakin itselleni jonkinlainen irrallisuuden tunne on aiheuttanut sen, että sitoudun yhä tiukemmin läheisiini.

Ranneke valkoista nahkaa, jossa on käytetty siirtokuvaa sommittelun osana

Yöpöydällä sytytystulppa
Lahja isältä, että sytyttäisi
Aina ei sytyttänyt.

Ihan hieno kakluuni, isä sanoo, kantaa pultsareitten patjat roskikseen
Se on Pauli- enoon tullu, tuo meidän Päivi,
luonteeltaan on samansorttinen
Tästä puhuttiin sukulaisissa vielä kauan
Jos asuntoa vuokraatte, ottakaa tästä makutuomari”

Yöksi menemme serkun luokse
peräkärri jätetään ikkunan alle
”Eihän se muuten, mutta ko on se telkkariki”
Tuhteja paukkuja rommipullosta
Lainamekossa tanssiravintolaan
Yöllä grillillä isi ostaa minulle kalaperunat
Älä kulta itke
Pimeässä emme löydä yöpaikkaa
Joku on sammuttanut valot kaupungista.
Tänne minä olen tullut asumaan.

Aikuistuminen ja vakiintuminen

5.1 “Maalari maalasi taloa, sinistä ja punaista, illan tullen sanoi hän, nyt mä lähden tästä talosta pois”

- Muutto omaan kotiin

Lapsuudenkoti säilyy mielessä aina, samoin myös ensimmäinen oma asunto, onhan muutto omaan kotiin tärkeä askel kohti itsenäisyyttä. Ennen selvät aikuisuuden siirtymäriitit, kuten muutto omaan kotiin, työpaikan saanti ja perheen perustaminen tapahtuvat nykyään kuitenkin myöhäisemmässä vaiheessa kuin ennen. Enää ne eivät merkitse automaattista siirtymistä lapsuudesta aikuisuuteen.

Muutto omaan ensimmäiseen kotiin merkitsi uuden aikakauden alkua elämässä. Sitä onkin pidetty yhtenä tärkeimmistä itsenäistymiseen liittyvistä siirtymistä. Itsenäistyminen ja aikuistuminen ei enää kuitenkaan ole yksiselitteistä. En tiedä vielä, haluanko itseäni kutsuttavan tytöksi vai naiseksi. Ikäpolveni elää pitkitettyä nuoruutta. Reetta Salonen kirjoittaa artikkelissaan Milloin omaan kotiin? Aikuistumisen vastuu Suomessa ja Espanjassa siitä, kuinka perinteiset aikuistumiseen liittyvät siirtymät, koulusta työelämään, lapsen roolista vanhemman rooliin ja lapsuudenkodista omaan kotiin eivät enää määritä aikuistumista yhtä yksiselitteisesti kuin ennen. Yksilön henkilökohtaiset ominaisuudet ovat tulleet yhä tärkeämmiksi tarkasteltaessa aikuistumista. Täytyy myöntää, että koin itseni kyllä isoksi ja ainakin melkein aikuiseksi muuttaessani omaan kotiin. Vakiintumisesta ei kohdallani kuitenkaan voinut puhua. Avaimia en saa vielä pidettyä tallessa. Kotona kun ei ovia pidetty lukossa. Pistettiin vain luuta oven päälle, jos lähdettiin asioille. Naapurin Pekka tuli kylään milloin huvitti. Pauli-eno katsoi kiikareilla, koska keitetään kahvit. Kun muutettiin rivitaloon, piti ovi lukita. Kun unohdin avaimet, menin sisään saunan ikkunasta. Niin kävi usein, pihan puistonpenkki sai pysyvän paikan ikkunan alta. Muutin pois kotia lukion jälkeen. Asunto oli pelkkä huone, keittiö ja vessa olivat käytävällä. Avaimella piti aukaista ensin ulko-ovi, sitten väliovi ja lopulta ovi huoneeseen. Suihku oli kerrosta alempana, usein tuli vain kylmää vettä. En viitsinyt tiskata, kuljetin likaiset astiat laatikossa kotiin tiskikoneeseen. Kerran laatikosta

petti pohja ja tiskit hajosivat käytävään. Sen jälkeen astiani olivat vielä aiempaakin eriparisimpia. Äiti tuli usein töiden jälkeen kylään. Ostin kääretorttua siivousapua vastaan.

Olen huomannut, että moni ikätovereistani, myös minä, on huono pysymään paikoillaan. Osa matkustaa ulkomaille töihin, toiset eivät tunnu löytävän mieleistensä paikkaa olla ja opiskella. Ehkä me vaadimme liikaa. Me osaamme vaatia elämältä niin paljon, itsensä toteuttaminen on elämän ehto. Tyytyminen ei ole vaihtoehto. Elämän ei enää tarvitse noudattaa ennalta sisäistettyä kaavaa, joka määrittää ne normaaliuden rajat, jonka sisällä on pysyttävä. Kaisa Ketokivi kirjoittaa aikuistumisen ja perheen ristiriitaa käsittelevässä artikkelissaan seuraavasti:

”Vakiintuminen eri elämänalueilla ja jatkuvuuteen luottaminen työ- ja perhe-elämässä on nykyisin vaikeaa. Aikuistumisen institutionalisoituneen mallin ohelle on koulutun, kaupungeissa elävien nuorten aikuisten keskuudessa syntynyt uudenlainen sosiaalinen säännöstö, pidentyneen nuoruuden malli, jonka mukaisesti haastateltavat viipyvät nuoruudessa: he harjoittavat ”itsensä etsimisen hakuammuntaa”, itsenäistyvät, kokeilevat eri suhteita, kypsyvät, eivätkä pidä kiirettä vakiintumisen edellytysten järjestelyssä.” (Kaisa Ketokivi: Aikuistumisen ja perheen perustamisen ristiriidat pidentyneessä nuoruudessa Teoksessa Sinikka Aapola, Kaisa Ketokivi (toim.) Polkuja ja poikkeamia -Aikuisuutta etsimässä)

Itselleni jatkuva etsiminen ja rauhattomuus on merkinnyt sitä, että niinä kuutena vuotena, kun olen asunut yksin, olen vaihtanut asuntoa kahdeksan kertaa. Minulle ei myöskään ollut itsestään selvää se, miksi minä isona haluaisin tulla. Vaihdoin koulua ja kaupunkia kesken opintojen. Kuitenkin omaan kotiin muuttaminen on ollut ratkaiseva käänne elämässäni, vaikka se ei minua aikuiseksi tehnyt.

5.2 “Kaksi rakasta elää vaikka kuivan kuusen kävyillä”

- Millainen on nykyajan parisuhde?

Paitsi muutto omaan kotiin myös vakiintunut parisuhde tai avo- tai avioliitto ovat aikuistumiseen liitettyjä tekijöitä. Suomalainen perhe on muuttunut. Suurperheestä on siirrytty ydinperheen malliin. Perheen merkitys ei ole kuitenkaan vähentynyt. Vaikka perheyhteys ei enää perustukaan instituution voimaan, vaan henkilökohtaiseen tunnemaailmaan, on rakkaus kuitenkin ikuista. Riitta Jallinoja käsittelee aihetta artikkelissaan Instituutiosta ihmissuhteeksi teoksessa Puoli vuosisataa. ”Vaikka avioerot ovat yleistyneet, suuri osa ihmisistä haaveilee edelleenkin ”siitä ainoasta oikeasta” ja elinikäisestä parisuhteesta. Ihanteena on, että äiti ja isä elävät yhdessä lastensa kanssa kunnes nämä lähtevät kotoa. Toive on ikivanha.”, hän kirjoittaa.

Huomaan itsekkin ajattelevani juuri näin. Romantiikka vetoaa siis, vaikka asenne elämään ja aikaan saattaa muutoin olla hieman kyyninenkin. Tähän seikkaan ei ole vaikuttanut edes se, että omatkin vanhempani ovat eronneet.

Kahdeksannella luokalla oppilaanohjauksen tunnin jälkeen opettaja pyysi minua jäämään luokkaan. Olin unohtanut vihkonni sinne. Hän alkoi kysellä kaikenlaista, miten jaksoin, oliko koulussa hankalaa. Ei ollut, minulla ei ole koskaan ollut hankalaa koulussa. Opettaja oli varannut minulle ajan koulukuraattorilta. Vanhemmat olivat eronneet.

Ei se yllätyksenä tullut, ehkä helpotuksena. Sinä aamuna, kun sain tietää, menin kouluun. Seuraavana päivänä olin kotona. Isä toi minulle videofilmejä. Yksi oli elokuva kotiaan etsivästä koirasta. Sitä katsellessa itkin.

Elämä jatkui. Muutimme äidin ja siskon kanssa kerrostaloon. Isän tykönä kävin paljon. Oli outoa ja jännittävää asua ensimmäistä kertaa kerrostalossa. Varasimme saunavuoron. Ulkoilutimme koiraa pyöräteillä, sitä ei enää voinut pitää irti. Lähellä oli pieni kauppa ja pizzeria, josta sai vuokrata myös elokuvia. Omalta kylältämme kauppa oli loppunut jo kymmenen vuotta aiemmin.

Eron ei tarvitse olla traumaattinen kokemus. Sitähän tapahtuu nykyään hyvin paljon. Olen huomannut, että ikäisilläni usko rakkauteen on erittäin vahva. Naimisiin mennään paljon, häät ovat olleet kohdallani jo useamman kesän vakiotapahtumia. Jallinojan mukaan avioliittoperinne elpyi 80- ja 90- luvuilla. Vaikka avoliitto kilpaileekin instituutiona avioliiton kanssa kokevat nuoret usein yhä tarpeelliseksi instituutionaalistaa parisuhteensa tukeutuen ikivanhoihin traditioihin ja rakkauden tunnustuksiin. On selvää, että usko rakkauteen ja toive ikuisesta onnesta yhdessä elää vielä. Nuorisobarometri 2004 osoittaa, että rakkauden ja ihmissuhteiden merkitys kasvaa iän myötä. Näin on käynyt minullekin.

Olen menossa naimisiin ensi syksynä. Internetin hääsivustot on koluttu läpi, pukukangas ostettu ja vieraslistat tehty. Kummallista, naimisiinmeno kun ei ollut tarkoitukseni. Erosin kirkosta heti, kun täytin 18-vuotta. Nuorena vastustin kaikkia instituutioita varmaan eniten vain juuri sen vuoksi, että olin nuori. En tiedä mitä on tapahtunut, mutta nyt minulle on itsestään

selvää, että haluan virallistaa parisuhteeni. Kun maailma muuttuu kiihtyvällä tahdilla, haluaa pysyvyyttä ja varmuutta. Itselleni se merkitsee sitä, että haluan sitoutua rakastamaan ihmiseen.

Vaikka tyttöjen ja poikien tapaaminen ja seurustelu nykyään on helpompaa kuin ennen, säätelevät normit myös tämän päivän seurustelukulttuuria. Ainakin omassa perheessäni säännöt olivat tiukat. Kun siskoni tai minä toimme poikaystäväkandidaatin kotiin, oli ensimmäisenä edessä kahvittelu vanhempieni kanssa. Kai se niin on, että tarkoituksena oli tutustua vävyehdokkasiin, mutta piinaavilta nuo tilanteet lähinnä tuntuivat. Pöytäni katettiin ohutreunaisimmat kahvikupit, jotka talosta löytyivät, sellaiset, jotka takuuvarmasti aiheuttivat kahvikuppineuroosia. Poikarukilta kuulusteltiin, kyseltiin tulevaisuuden suunnitelmat ja aiheet. Sitten, kun kahvihetki viimein oli ohi, sai pojan viedä omaan huoneeseen. Ovea ei tosin saanut laittaa kiinni. Myöhemmin vähän vanhemmalla iällä, kun oli jo luvallista käydä yökylässä, sovittiin siitä pojan vanhempien kanssa erikseen. Tärkeää oli, että tiedettiin missä ja kenen kanssa lapset olivat.

Tyttöjen on mahdollista ottaa aktiivinen rooli seurustelusuhteen aloittamisessa. Enää ei tarvitse olla kaino ja kiltti. Pienillä tytöillä näkee paitoja, joissa lukee jotain sen suuntaista, että kiltit tytöt pääsee taivaaseen ja tuhmat mihin vain. Muistan itse olleeni ala- ja yläasteilla kateellinen tytöille, jotka olivat rohkeita ja uskalsivat tehdä mitä vain. Siltä minusta ainakin tuntui, kun itse olin kovin kiltti ja ujo. Rippileirilläkin olin puhumatta koko viikon, en sanonut sanaakaan, vaikka kerrossängystä irrotettiin pultit ja peti romahti alapuolella nukkuvan ystäväni päälle. Myöhemmin olen huomannut, ettei meillä kilteillä loppujen lopuksi huonosti mennyt. Me olemme päässeet eteenpäin, jaksomme käydä koulua ja uskalsimme lähteä pois tutusta ympäristöstä. Yhtään kateellinen en ole niille ”tuhmille tytöille”, jotka päätyivät yksinhuoltajaäideiksi alaikäisinä lähiöihin, joiden läpi ei yöllä yksin uskalla kävellä.

Avioliiton kilpailija nykyään on avosuhde, enää ei puhuta susipareista. Myös avioerot ovat yleisiä, eivätkä ne tarkoita, että olisi tuomittu elämään yksin loppuelämänsä. Avioliiton instituutionaalinen rooli on muuttunut. Myös samaa sukupuolta olevien liitto on mahdollinen. Kun aiempien sukupolvien parin valintaa ohjasivat sosiaaliset säännöt, kuten se, että parin oli hyvä olla samasta yhteiskuntaluokasta, on nykyisten liittojen pohjana enemmän keskinäinen rakkaus ja tunteet. Avioliitto ja parisuhde on muuttunut yhteiskunnallisesta instituutiosta ihmissuhteeksi ja projektiksi. Leea Virtanen kirjoittaa kirjassaan Suomalainen kansanperinne, että nykyisin fyysinen viehättävyys on tärkein yksittäinen tekijä nuorten avioissa toisistaan. Rohkenen olla eri mieltä. Vaikka kulttuurimme onkin kovin ulkonäkökeskeinen, en usko, että ihastuminen tai rakastuminen pohjautuu pelkästään ulkonäköön.

Nuorille lienee myös itsestään selvää se, että parisuhdetta täytyy hoitaa. Se voi ajautua kriisiin jolloin seurauksena on ero. Ennen solmittu avioliitto oli ikuinen, siitä ei noin vain kasvettu erilleen. Aviopari muodosti lapsineen perheyksikön, jossa sekä molemmilla puolisoilla, että lapsilla oli tehtävänsä ja työnsä. Perhe toimi työyksikkönä, eikä romanttista rakkautta ja sen vaalimista pidetty kovinkaan tärkeänä. Lapset tulivat perheeseen yleensä pian sen jälkeen, kun avioliitto oli solmittu. Vielä isovanhempieni aikaan lapseton perhe oli kummastus. Nyt lasten tekoa ja perheen perustamista lykätään, kun koetaan, että se merkitsisi jonkinlaista jämähtämistä paikoilleen, itsensä etsimisen tuloa tiensä päähän. Kun ennen normit säätelivät elämäntähtäviä, on nykyään vapaus valita tehnyt valinnoista paljon vaikeampia. Kun voi valita elämän sinkkuna, avioliiton, avioliiton tai satunnaiset irtosuhteet, ei ole ihme, että siinä helposti hämmennyy.

Vaikka häät yhä ovat suuri yhteisöllinen juhla on niiden merkitys siirtymäriittinä muuttunut. Kun tuleva aviopari on voinut asua yhdessä jo ennen vihkimistä, eivät häät merkitse konkreettisesti yhteiselämän aloittamista. Vielä vanhempieni avioituessa oli todennäköisempää, että vasta häitten jälkeen muutettiin yhteen. Vanhemmilleni ensimmäinen koti oli isäni vanhempien vintti. Itse en sellaiseen suostuisi, minulle naimisiin meno tarkoittaa kuitenkin jonkinlaista irtautumista lapsuuden perheestä. Vaikka siteet siihen ei koskaan katkea, on avioituminen yhä uuden perheen perustamista. Konkreettisesti tämä näkyy esimerkiksi toisen sukunimen ottamisena oman tilalle. Nykyään tosin ei ole itsestään selvää, että morsian ottaisi sulhasen sukunimen, vaan on mahdollista tehdä toisinkin päin, ottaa käyttöön yhdysnimi tai vain pitää omat sukunimensä. Itse en tätä seikkaa ole vielä ratkaissut. En koe siirtyväni sulhaseni sukuun menessäni naimisiin, vaan muodostavani uuden perheen hänen kanssaan.

Avioliittoon astutaan nykyään paljon köykäisemmin perusteiden kuin ennen. Tai ehkäpä perusteet ovat vain toiset. Kun ennen vanhaksi jääminen oli naiselle todella kova kohtalo, on nykyään sinkkuus hyväksyttävää. Avioliitosta tuntuu kuitenkin tulleen naisten projekti, jotain jota suunnitellaan pienestä pitäen ennen kuin

sulhastakaan on löytynyt. Unelmahäitä on niin monenlaisia kuin on morsiamiakin, mutta perinteiset kirkkohäät ovat taas suosiossa. Vanhoihin perinteisiin suhtaudutaan arvostaen, halutaan astua avioon paitsi jumalan myös yhteisön silmien edessä samoin menoin kuin sukupolvet ennen itseä ovat tehneet. Itsekin tahdon häissäni noudattaa joitakin tiettyjä perinteitä, vaikka juhlamme tuleekin olemaan hieman erilainen jo siitä syystä, että kyseessä on siviilivihkiminen. Tanssikirssilla olemme jo olleet, häävalssi kun kuuluu häihin mielestäni ehdottomasti. Myös hääkakku ja morsiamen ryöstö kuuluvat illan ohjelmaan. Kaikenlaisen kaupalliseen tohinaan, kuten kalliin hääpuvun ostamiseen, hääkaramellien tai kukkalaitteiden hankkimiseen taas en halua osallistua. Tuntuu, että häät ovat nykyään jollain tapaa kadottaneet jotakin siitä vakavuudesta, jolla avioon astumiseen mielestäni pitäisi suhtautua. Toki häät ovat iloinen juhla, mutta tärkeämpää on itse avioituminen, naimisiin meno, jonka juhla häät ovat. Mielestäni on kamalaa, kuinka häistä on tulossa itsetarkoitus. Paras esimerkki tästä lienee tällä hetkellä televisiossa pyörivä ohjelma ”Noora menee naimisiin”. Siinä kaunis Noora on menossa kesällä naimisiin Vanajanlinnassa. Sulhanen tosin vielä puuttuu. Ohjelman tarkoituksena on löytää Nooralle sopiva puoliso. Häät siis ovat itsetarkoitus, sulhanen tarvitaan, jotta saadaan järjestettyä ne omat, unelmien prinsessahäät. Avioerotilastot näyttävät nykyään ankeilta ja mielestäni avioon pitäisi edelleenkin astella vakavin mielin, ei kokeillen, että josko tämä voisi toimia. Toisaalta julkisuudessa olevien henkilöiden parisuhdesotkut, erot ja uudelleen rakastumiset saattavat ruokkia nuorten kuvaa siitä, että sen oikean löytäminen on jatkuva prosessi, jossa on mahdollista tehdä virheitä ja kokeiluja, jopa avioliittojen merkeissä. Kuitenkaan en usko, että avioliittoa otetaan vieläkään keveästi. Perinteet ja maailma muuttuvat, mutta avioliitto on säilyttänyt suosionsa, tosin hieman toisenlaisena kuin ennen. On kaunista, että yhä vieläkin, meidän kynnisenä aikanamme, nuoret uskaltavat mennä naimisiin ja uskoa rakkauteen. Rakkauden avulla voi rakentaa uuden lintukodon, sellaisen, jonka avulla maailmaa pääsee pakoon. Ehkäpä kaipuu lapsuuteen sitten hellittää.

Tulevaisuuden huolet ja toiveet

6.1 “Ennen kaikki oli paremmin”

- Menestyksen paineet

Ihmisiä ei voi jakaa viiteryhmiin pelkän iän perusteella. Tuotteitakaan ei enää mielestäni voi suunnitella miellyttämään mahdollisimman laajaa joukkoa. Siihen en halua pyrkiäkään. Minulle muotoilijana on tärkeämpää se, että suunnittelemani tuotteet koetaan omiksi ja läheisiksi tietyin, pienenkin ryhmän keskuudessa kuin se, että miellytän laajoja massoja. Haluan kohderyhmäni havaitsevan tuotteissani jotain tuttua niin, että tuo tuttuuden tunne toisi pintaan muistoja ja tunteita, jotka ovat saattaneet unohtuakin. En kuitenkaan voi tai halua määritellä kohderyhmääni ikähaitarilla. Vaikka tarkastelenkin töissäni menneisyyttä ja tulevaisuutta 25-vuotiaan näkökulmasta, ovat tapahtumat ja kuvat tuttuja myös muun ikäisille ihmisille. Näkökulmani on kuitenkin nuoren naisen ja luulen sen värittävän kuvavalintojani niin, että työni voi jäädä merkityksettömäksi paljon vanhemmalle katselijalle. Onhan varmaa, että ikä tuo mukanaan perspektiiviä elämään. Mummoni tuskin nostaisi 80- ja 90-luvuista esille samoja asioita kuin minä. Vaikutuksensa on silläkin, etten ikäni vuoksi voi muistaa tarkalleen tapahtumia kahdeksankymmentäluvulta. Kuvia valitessani en ole pyrkinyt objektiivisuuteen, sen tarkasteluun, mikä menneinä vuosikymmeninä oli tärkeää. Voin vain näyttää asioita, jotka minussa tuovat pintaan tunteita ja toivoa, että niillä on samankaltainen vaikutus myös muihin. Nostalgia on vaikea laji ja nostalgisen työn kohderyhmän määrittely on hankalaa, varsinkin kun ero ikäpolvien elämäntyyloissä on kaventunut.

Eläkeläiset eivät ole enää homogeeninen ryhmä, jonka kiinnostuksen kohteiden voisi olettaa olevan yhtenäiset. ET- lehteä ei enää voi toimittaa kuvitellen, että lukijat olisivat suuriltaosin suurperheessä asuvia nuorimmaisten kaitsijoita, joiden kiinnostuksen kohteita ovat käsityöt ja kirkolliset tapahtumat. Enää ei voida myöskään puhua nuorisokulttuurista yhtenäisenä ilmiönä. Maailman tullessa lähemmäksi me etäännyimme ihmisistä lähellämme. Helpompaa on olla yhteydessä toisella puolella maailmaa asuvan chattailijan kanssa kuin omaan naapurinsa. New York voi olla meille tutumpi paikka kuin naapuripitäjä, vaikka fyysisesti emme ole käyneet kummassakaan. Kun kaikki tieto on saatavilla, kaikki maailmankolkat hiirenklikkauksen päässä, voi olo ollakin yhtäkkiä tyhjä

ja yksinäinen, kun perinteinen yhteisöllinen turvaverkko ei olekaan enää vastaanottamassa tuhlaajapoikaa kotiin maailmalta. ”Ennen kaikki oli paremmin” – ajattelu ei ole hedelmällistä, mutta huomaan sortuvani siihen joskus itsekin.

Tuntuu, että ennen elämä vei ihmiset mennessään, asiat tapahtuivat omalla painollaan vähemmällä suunnittelulla. Vanhempani kohtasivat, rakastuivat ja menivät naimisiin. Ensimmäinen asuttiin mummolan vintillä, sitten rakennettiin talo samaan pihapiiriin. Isä olisi saanut jatkaa oppikouluun, mutta saikin töitä Outokummusta ja opinnot jäivät. Äiti vaihtoi parempiin työpaikkoihin. Parin vuoden kuluttua syntyivät lapset. Asiat kulkivat eteenpäin niiden omalla painolla.

Millainen on minun elämäni odotusarvo? Nykyään elämä täytyy rakentaa. Parikymmentä vuotta sitten life -coacheille olisi naurettu heti kun olisi ymmärretty mitä ne sellaiset ovat, nykyään ne ovat rantautuneet jo Suomeenkin. Tavallinenkin ihminen voi tarvita managerointia menestyäkseen elämässä. Eletty elämä on suoritus, valinnat vaikuttavat siihen kuinka menestynyt olet. Vaikka suoritusta ei pisteytetä, ovat sisäänrakennetut paineet kovat. Kilpailu työpaikoista, asunnoista, rakkaudesta, jännityksestä ja kaikesta niiden väliltä saa vertailemaan asioissa, joiden todellinen mittari pitäisi olla se, miltä itsestä tuntuu. Ansioluetteloon täytyy harrastuksiksikin keksiä jotain jännittävää, sillä mitä annettavaa voisi olla ihmisellä, joka vapaa- aikanaan mieluiten köllöttelee sohvalla ja juo kahvia? Jokainen ihminen voi olla laulun arvoinen, mutta jollei erotu joukosta, ei päädy soittolistoilta.

Image -lehden numerossa 4/ 2005? on artikkeli 80-luvulla syntyneistä. Kasarit saavat kertoa oman tarinansa. Pieneksi siinä itsensä tuntee, kun haastatteluissa toinen toistaan menestyneemmät nuoret ja nuoret aikuiset kertovat elämästään. On menestyjiä musiikissa, urheilussa, bussineksissä ja muotoilussa ja politiikassa, vahvoja mielipiteitä ja oman tiensä kulkijoita. Mitä kuuluu meille taviksille? Minua ainakin pelottaa. Mitä jos en onnistukaan? Mitä jos vanhana katson taakse päin ja näen vääriä valintoja ja hukkaan valuneita haaveita?

6.2 “Se ei pelaa, joka pelkää”

- Epävarmuus ja riskit nuorten maailmankuvassa

”Ilman saastuminen on vakava asia, sen myöntävät jo kaikki. Se aiheuttaa terveydellisiä haittoja, saattaa johtaa jopa kuolemaan, ja lisäksi se aiheuttaa aineellista vahinkoa. Pitkällä aikavälillä emme edes tiedä kaikkia saasteiden vaikutuksia. Ilman kasvava hiilidioksidipitoisuus saattaa nostaa ilman lämpötilaa vaarallisen paljon. Siitä tiedämme riittävästi vasta ehkä parinkymmenen vuoden kuluttua. Ponnekaasut ja suurissa korkeuksissa lentävät suihkukoneet voivat tuhota vähin erin meitä vaarallisilta ultraviolettisäteiltä suojelevaa otsonikerrosta. Siitäkään emme tiedä vielä riittävästi” (Mitä, Missä, Milloin kansalaisen vuosikirja 1981, sivu 251)

Ala-asteella ihailin luonnonsuojelijoita. Olin nähnyt R-kioskilla maailman ihanimman peruukin. Se oli musta ja kiiltävä. Säästin viikkorahojani ja ostin sen. Sunnuntaisin isän täytyi ajeluttaa minua ympäri kaupunkia. Vilkkuttelin auton ikkunasta peruukki ja sulkahattu päässäni ja leikin luonnonsuojelija Karppista.

Ympäristön tuhoutuminen on ollut ikäisilleni arkipäivää pienestä pitäen. Myös maailman poliittinen tilanne ja riskit maailmassa ovat olennaisesti muuttuneet sitten vanhempieni nuoruuden. Ajelehtijaa on helppo pelotella. Salaperäiset ”ne” voivat hautoa suunnitelmia päämme varalle. Mistä voi tietää, minkälainen hullu naapurissa asuu (tutustuminen kun on täysin mahdoton ajatus.) Markkinavoimat voivat heilahduksellaan tyhjentää virtuaalisen sukanvartemme. Maahamme tunkeutuu ulkomaalaisia, jotka vievät meiltä työpaikat. Oma aviopuoliso voi pettää. Entä lapset, kohta lienee helpotus, että taskusta löytyi vain aski tupakkaa. Pelko tulevaisuudesta ja ympäröivästä maailmasta on todellisuutta. Epävarmuuden ja riskien kokeminen voivat myös ohjata valintoja, kuten Jani Erola artikkelissaan Nuoret, epävarmuus ja riskit (Nuorisobarometri 2004, oman elämänsä yrittäjät) toteaa. Nuoruudessa tehdyt perheeseen, ammattiin ja koulutukseen liittyvät valinnat vaikuttavat läpi elämän. On ikävää ajatella, että pelko ja epävarmuus ovat tiettyssä määrin ohjanneet omaakin elämääni ja siinä tehtyjä valintoja, vaikka arka en ole koskaan ollutkaan. Nuoret kokevat Nuorisobarometrin 2004 mukaan epävarmuutta erityisesti irratiionaalista tekijöistä, sellaisista joihin ei omalla toiminnallaan voi

vaikuttaa. Ympäristöasiat, maailmanpoliittinen tilanne ja yhteiskunnassa vallitsevat arvot ja asenteet ovat tekijöitä, jotka nuoret kokevat uhiksi. Meistä on luonnollisesti kasvanut sukupolvi, joka tiedostaa sen, että omat toimet tässä maailmassa vaikuttavat siihen, millaiseen maailmaan seuraava sukupolvi syntyy. Luomu- ja lähiruuan suosio on nykypäivää ja se kieli paitsi terveellisempien ja turvallisten vaihtoehtojen kaipuusta myös palaamisesta juurille, paikallisuuteen. Paitsi ruuan myös muiden tuotteiden markkinoinnissa vedotaan yhä enemmän suomalaisuuteen, oli se sitten valmistamista Suomessa tai mielikuvatason suomalaisuutta. Eksoottisuuden merkitys vähenee, kun on nähty, maistettu ja kokeiltu kylleiksi. Paluu alkulähteille ja suomalaisuuteen näkyy muodissakin. Lapikkaita ja perinteisiä kuoseja ja kuvioita näkee jo katukuvassakin. Nanson Suomi- paidat kelpaavat trenditietoisillekin. Ylimailmallisten trendien sijaan tämän hetken muoti korostaakin yksilöllisyyttä. Etnisyyskin on ollut jo jonkin aikaa trendi. Hauskaa on, että nyt myös omaan kulttuuriin ja sen visuaaliseen maailmaan osataan suhtautua arvostavasti. Enää ei tarvitse lainata aiheita ja kuoseja kaukaisilta tai menneiltä kulttuureilta, vaan myös oma kulttuuri kelpaa. Ehkäpä tässäkin on kyse jonkinlaisesta turvallisuuden kaipuusta.

Korualalla suomalaisuutta on ollut perinteisesti aiheiden lainaaminen suomalaisesta luonnosta tai kaukaa historiasta. Kalevala koru ja Lapponia ovat profiloituneet voimakkaasti suomalaisiksi yrityksiksi. Työssani haluan kuitenkin vastata koruilla siihen paikallisuuden ja lähihistorian esille nostamiseen, joka muilla muotoilun saroilla on jo nähtävissä. Nostalgia tuntuu myyvän nyt hyvin, eikä sitä ole mielestäni hyödynnetty korualalla juuri lainkaan. Kriittikittömään vanhojen aikojen ihannointiin en haluaisi kuitenkaan sortua, vaikka tietoisesti yritänkin herättää lähinnä positiivisia tunteita. Uskon kuitenkin, ettei yhteiskunnallinen kantaottavuus ole tämän työn ja objektien osalla tarpeellista. Tarkoitushan on kuitenkin tuoda iloa ja lohtua muuttuvaan maailmaan, jonkinlainen menneisyyden ja tulevan kuva- albumi, jonka esiin nostamia asioita kukin saa arvottaa omalla tavallaan. Julistaa en halua, vain puhutella ja saada ihmiset hymyilemään.

Lauantai- iltaisin en halunnut mennä kaverille

Meillä katseltiin napakymppiä

saunassa Mikki- limsaa

saunan päälle pitsaa

Avaimia on ollut vaikeaa pitää tallessa

Kesällä piha olohuone

yhtä suurta taloa jossa äiti lapset isä

Iän myötä kasvavat ovet

Alaovi painava, avaimella ei saa vetää auki

Ovisilmästä voi vakkata

Kuka yrittää?

6.3 “Joka vanhoja muistaa, sitä tikulla silmään

- Nostalgia pakopaikkana

Kun elämä pelottaa ja tulevaisuus on epävarma, on luonnollista kääntää katse taaksepäin ja etsiä turvaa ja ankkuria menneisyydestä. Nostalgia antaa ihmisen tuodittautua hetkeksi menneeseen, vanhoihin hyviin aikoihin ja kuviin, joiden jatkon tietää. Joskus haluaa lukea uusiksi kirjan, jonka tietää päättyvän hyvin. Aina ei halua kokeilla uusia reseptejä. Silloin on mukava soittaa äidille ja kysyä, kuinka se tiliiliha oikein tehtiinkään. Toissani haluan tuoda esille vanhaa ja tuttua, tarinoita, joiden lopun tiedämme. Vanhoille valokuville naureskellaan, kampaukset ja vaatteet ovat hassuja. Aika näyttäytyy huvittavana, mutta usein hyväntuulisena. Paitsi omat vanhat valokuvat myös mainos- ja dokumenttikuvat menneiltä ajoilta tuovat pintaan muistoja. Yleisestä siirtyä yksityiseen. Tämän toivon myös työssäni saavuttavani. Esittämällä vanhoja kuvia pyrin saamaan pintaan tunteita ja tapahtumia, joita kyseiset kuvat itse kullekin edustavat. Voi muistaa, kuinka levyraatia katseleltiin aina saunan jälkeen. Mauno Koiviston kuvan nähdessäni muistan aina lapsuuden haaveeni ryhtyä presidentiksi.

On jännittävää, kuinka toisille tyhjänpäiväiset esineet sisältävät suuria tunnelatauksia ja merkityksiä toisille. Arjen esineet saavat ajan kuluessa merkityksiä, joita niillä ei alun perin ollut. Isältä saatu syytystulppa tuottaa minulle onnea. Saunassa käyminen ei enää tuntunut samalta, kun kiuas oli vaihdettu uuteen ja erivärisen. Syntymävuoteni äitiyspakkauksessa oli oranssinkeltainen peite, joka kuvioineen tuo pintaan paljon tunteita. Kun olen kirpputorilla nähnyt samanlaisia, olen halunnut ostaa ne kaikki. Jotenkin peite symboloi minulle onnellisuutta, sitä rakkautta, jota olen vanhemmillani saanut, heidän toivettuaan siitä, että aurinko paistaisi minulle läpi elämän. Samanlaisia tunnepitoisia reaktioita aiheuttavat lukemattomat esineet ja asiat. Kun pikkuveljeni leikkii Dubloilla, ei minua tarvitse pyytää leikkikaveriksi kahta kertaa. Vanhat lastenohjelmat aiheuttavat lämpimän nostalgisen tunteen. Tohtori sykerö, Pelle Hermann, Nalle Luppakorva ja Kössi Kenguru ovat meille kaikille tuttuja. Ehkä lastenohjelmien viehäytys perustuu osaksi siihen, että niiden maailma ei koskaan muutu. Kössi seikkailee ikuisesti paperileikemaailmassaan Suursyömärin ja Anselmi Avaruusapinan kanssa. Nykyajan ohjelmat taas tuntuvat kovin vierailta. Prätkähiiret tai Teletapit eivät vain kuulu maailmaamme. Vanhoista lastenohjelmista myös kiistellään ja keskustellaan. Mitä Timo Taikurin taikasana olikaan? Eräässä

materiaalikoikeilussani käytin Timo Taikurin kuvaa. Oli ihana seurata ihmisten reaktioita heidän tunnistaessaan tuon lapsuuden sankarin. On hauskaa, kuinka voi tuntea yhteenkuuluvuutta vieraidenkin ihmisten kanssa, kun muistot ovat osittain samat.

Entäpä tarralenkkarit! Niiden tapauksessa aika varmasti kulta muistot. Se, että ne kastuivat läpimäriksi alta puolen tunnin on menettänyt merkityksensä. Olivathan ne niin ihanan värisiä ja mukaviakin. Muoti kiertää, vanhat asiat, jotka äsken vielä tuntuivat kammottavilta palaavat kauppoihin ja yhtäkkiä sitä huomaa käyttävänsä vaatekappaletta, jonka vastineet on päättään puistaen kantanut kierrätykseen aikaa sitten. Ehkä minunkin koruni päätyy hetken käytön jälkeen korurasiaan odottamaan sitä hetkeä, että sen omistaja jälleen kerran tuntee tarvetta paeta hetkeksi menneisiin aikoihin. Toivottavasti muotoilemiini koruihin ei kyllästyttä nopeasti. Se on kuitenkin ajan henki, mikään ei ole ikuista ja esineet joutuvat kiertoon nopeasti. Vaikka koru ehkä vieläkin mielletään ikuisiksi, on niidenkin käyttöaika rajallinen. Muoti ja mieltymykset, jos tutkimuksiin nuorten helposta siirtymisestä sidosryhmästä toiseen on uskomista, muuttuvat yhä nopeutuvalla syklillä. Se mikä tänään on hienoa voi joutaa kiertoon jo huomenna. Kuinka korualan tulisi vastata tähän kehitykseen? Vetoamalla korun "ikuisuuteen", siihen, että se kestää aikaa ja äidiltä tyttärelle? Vai olisiko viisaampaa hyväksyä kehitys ja tuottaa markkinoille mallistoja yhä kiihtyvällä tahdilla? Itse uskon, että suunnitteleamalla tuotteita, jotka vetoavat vaikka pienenkin kohderyhmän tunteisiin, voidaan tuotteiden elinkaarta pidentää. Kun tuote koetaan omaksi ja siihen muodostuu tunneside, on todennäköisempää, ettei sitä heitetä pois. Toisaalta tuotteiden ja muodin nopea kierto lisää myyntiä, mutta uskon korun arkipäiväistymisen kulutushyödykkeeksi muiden rinnalle syövän sen arvostusta. Koru koetaan yhä arvoesineeksi. Toivoisin asian olevan niin myös jatkossa.

Esineillä on arvo, sekä rahassa mitattava, kaupallinen arvo, että tunnearvo. Nämä kaksi eivät välttämättä ole riippuvaisia toisistaan. Usein tunneside esineeseen muodostuu ajan saatossa. Koen useat nykyajan esineet kovin vieraiksi ja kylmiksi. Minulle elektroniset laitteet, kuten puhelin ja tietokone ovat tärkeitä vain funktionsa kautta. Puhelin on kapine, jonka kautta voin kuulla äitini äänen. Tietokone on työväline, jonka avulla saan esimerkiksi muutettua ajatukseni kirjoitukseksi helposti. Rakkaampia ja tärkeämpiä minulle ovat vaikkapa äitini kutomat sukut. Äitini on edelleen taikuri. Kun minulla oli paha mieli ja rahat loppu, käski äiti laittaa viime kotireisilläni saadut villasukat jalkaan. Toisessa sukassa oli kaksikympinen. Vieläkin alkaa hymyilyttää, kun vain laitan nuo taikasukat jalkaani.

Lopputyöni puitteissa valmistamissani esineissä haluaisin lainata muotokieltä menneestä, valmistaa esineitä, jotka tuntuvat siltä, että niitä haluaa koskettaa ja pidellä kädessä. Haluan valmistaa lämpimiä koruja. Vaikka hopea materiaalina on kylmä ja kova, se kun lämpenee vasta iholla, korujeni toivon olevan sellaisia, että ne herättävät tunteen tuttuudesta. Niihin pitäisi olla helppoa muodostaa tunneside.

Severi Parko käsittelee Taideteollisessa korkeakoulussa oppilastöinä tehtyjen esinekuvausten kautta ihmisten suhdetta esineisiin. Hän käsittelee esineellistymistä, taloudellisen vaihtoarvon ulottumista ihmiseen. Parko toteaa, ettei elävän ihmisen rinnastaminen elottomaan ole aina hyväntahtoista. Itsekin joudun työssäni pohtimaan, onko omien rakkaiden ihmisten käyttäminen materiaalina, kuvina, koruissa heidän esineellistämistään. Kuitenkin voin lohduttautua sillä, että esitän heidät positiivisessa valossa, rakkaudella. Toki on vaarana, että käyttämällä vaikkapa Mauno Koiviston kuvaa työssäni tietyn ajanjakson symbolina esineellistän hänet. Toivon kuitenkin, ettei kukaan loukkaannu työstäni. Tarkoitukseni ei ole nauraa ihmisille ja ajoille, vain hymyillä.

Ihmisten lisäksi esineellistän myös paikkoja, sillä niistä, ihmisistä ja paikoista ja niiden suhteista muodostuu arki. Arki huolineen, iloineen ja tapahtumiseen koetaan usein tylsäksi, vaikka juuri arki täyttää elämästämme leijonan osan. Juhla on helppo muistaa, arjen tapahtumat sulautuvat osaksi elämäkokemuksesta hiljalleen. Vain merkittäviksi koetut asiat, sellaiset tapahtumat, jotka poikkeavat jotenkin tututusta kiinnittyvät muistoiksi. Muistaa voi toisaalta jotain täysin triviaalia, kuten sen, millainen katto on ollut jokaisessa asunnossa, jossa on asunut. Toisaalta on voinut unohtaa ensisuudelmansa tai sen, missä oli, kun kuuli läheisen kuolleen. Arjen kuvaaminen onkin vaikeaa. Kun olen käynyt läpi vanhoja valokuvia löytääkseni työhöni sopivia kuva-aiheita, törmäsin siihen, että kamera on usein otettu esille vain juhlatilanteissa, jouluisin ja syntymäpäivinä. Havaitsin, että itselleni kokemus arjesta liittyy usein muistoihin tietyistä esineistä tai paikoista. En muista tilanteita, joissa esineitä on käytetty, mutta muistan itse esineet todella hyvin. Oma varhaisin esine muistoni on mökiltämme saaresta löydetty linnunmunna. Tiukan määrityksen mukaan se ei kylläkään ole esine, vaan ainakin sillä hetkellä elollinen olento. Haudoin linnun munaa lapasessa vuosikausia. Annoin sille nimeksi Tipi-Hannes. Tipi-Hannekselle kävi kyllä sittemmin huonosti. Vein sen kerran kouluun näytille, pitihän minullakin olla jotain jolla ylpeillä. En osannut kääntää silmiäni nurin, tai hengitystä pidättäen pyörtyä. Tipi-Hannes hajosi laukkuuni ja äiti joutui imuroimaan sen pois. Sittemmin olen kuljettanut laukuissani monenlaisia aarteita, tosin

Tipi-Hannesta vähäisempiä.

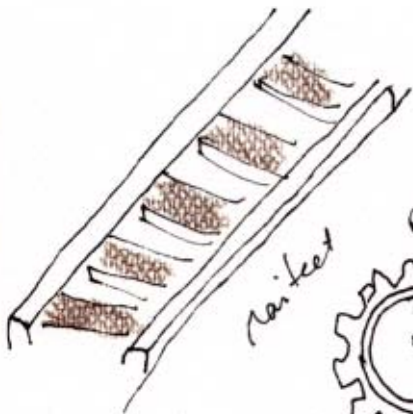
Luku sinänsä ovat kotoa omaan kotiin muuttaessa saadut tavarat. Äidin vanhasta kahvikupista voi olla korva jo kadonnut, mutta silti se on juuri se, josta kahvi maistuu parhaimmalta. Liinavaatteet saattavat olla eriparia, mutta millään ei raaski luopua lakanasta, johon mummo on kirjailut nimensä. Eriparisuus itsenäistymisessä ei liity vain tavaroihin. Se on myös oman itsenäisen elämän ja entisen yhteen sovittamista. Vaikka kotoa on jo muuttanut pois, ei haluaisi siellä minkään muuttuvan. Omasta huoneestaan lapsuudenkodissa ei haluaisi luopua ja kun jokin menee pieleen, kovin helposti tukeutuu vanhempiinsa. Kuitenkin halu tulla toimeen omillaan on kova.

Luulen, että itselleni muuttamisen omaan kotiin teki helpoksi se, että en muuttanut pois kotikaupungistani. Paikat ja asiat olivat tuttuja, ehkä liiankin. Oman kotikaupunkinsa näkeminen uusin silmin vaatii muuttoa kauemmas. Nyt suhtaudun Tornioon jo lämpimän tuntein. Pikkukaupungeissa ja syrjäseuduilla asuvat nuoret kokevat kuitenkin, ettei omalla kotikaupungilla ole mahdollisuuksia tarjota sellaista tulevaisuutta, jota tavoitellaan.

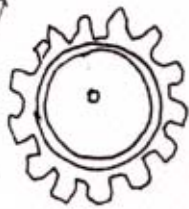
Eriparisuuden, kahden vaiheilla olemisen, ei tarvitse olla negatiivinen tunne. On mukavaa, kun voi halutessaan palata askeleen taakse päin. Nostalgia ja vanhan muistelu on mukavaa, kun tietää, ettei entisestä tarvitse muistaa kuin parhaat palat, auringonpaiste ja lintukoto.

Lapsuuden tunnelmaa materiaalikokeiluissa.

raiteet

ratas

eteenpäin

mitä kuljetan?

SUOMI
TÄÄLLÄ
NYT

MUUALTA

TULLA-
MYÖREMMI

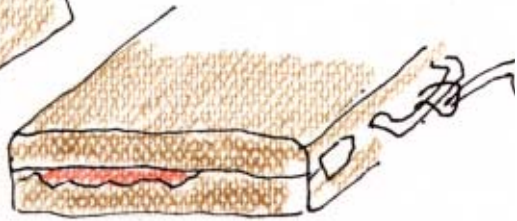
matka

mitä on lankuna,
minne ollaan
menossa?

AUTO

kuva matkan
muistomerkki
ajon myötä

Suomi (yhteis) jostakin
tullaan

jostakin
mestarin
(kulttuurisuus)
EIKÄ OSA

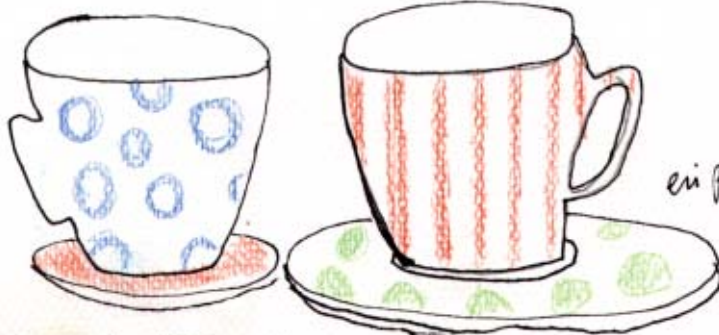
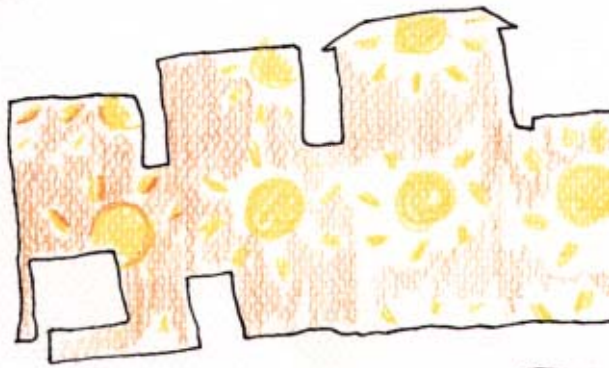
mitä on
piilossa,
paranna yfi

HOOTOKATIE

jostakin
ollaan

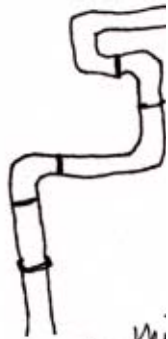
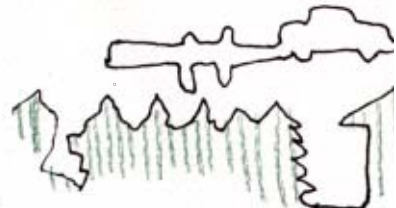
elämä
eri paria,
lappi - ruusu -
aikuisen
kesken

ei pari
artinat
uudessa
kotona

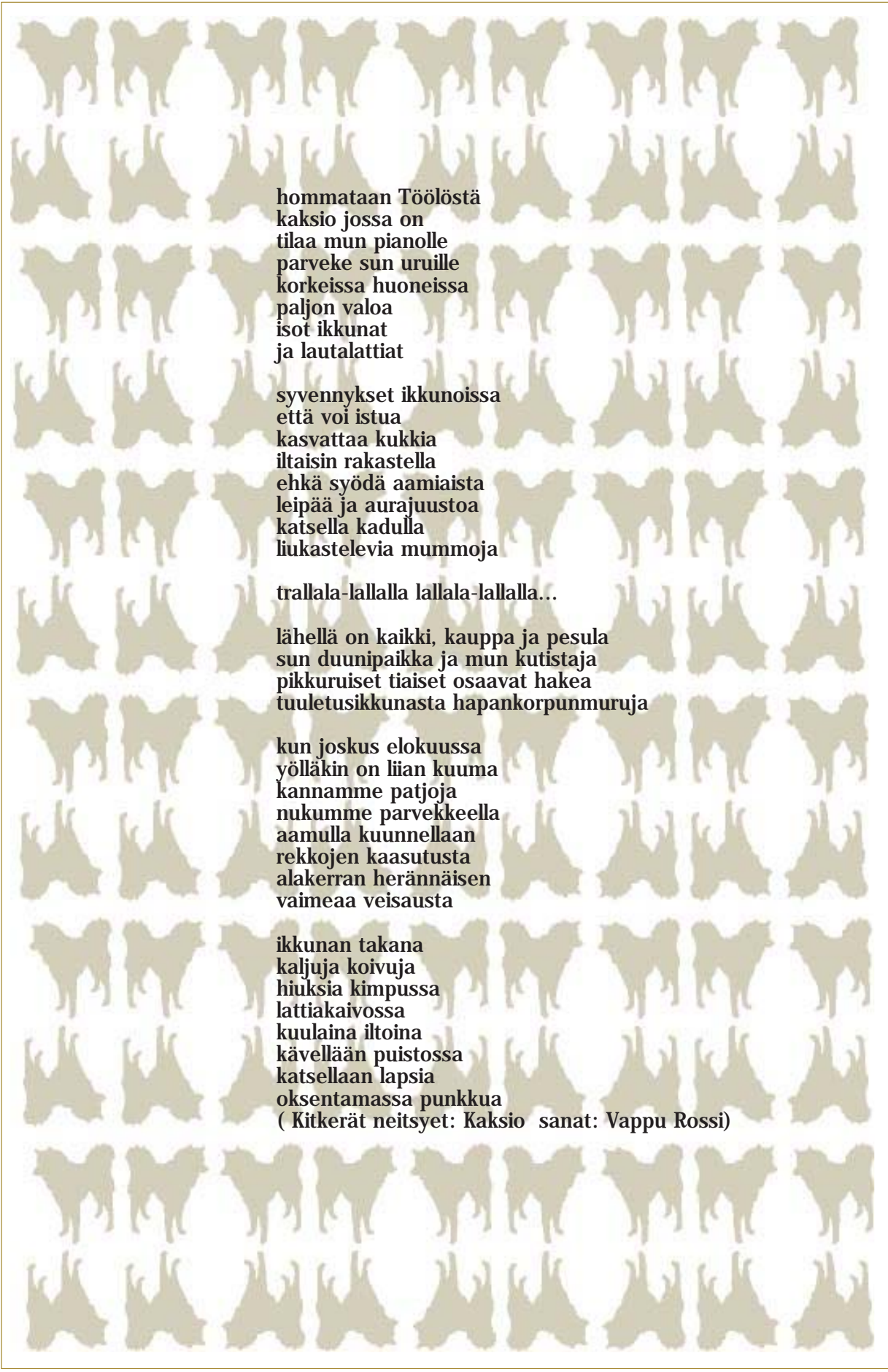

vanhaa
lakanoita,
kaikki eri laisista

partti

hommataan Töölöstä
kaksio jossa on
tilaa mun pianolle
parveke sun uruille
korkeissa huoneissa
paljon valoa
isot ikkunat
ja laualattiat

syvennykset ikkunoissa
että voi istua
kasvattaa kukkia
iltaisin rakastella
ehkä syödä aamiaista
leipää ja aurajuustoa
katsella kadulla
liukastelevia mummoja

trallala-lallalla lallala-lallalla...

lähellä on kaikki, kauppa ja pesula
sun duunipaikka ja mun kutistaja
pikkuruiset tiaiset osaavat hakea
tuuletusikkunasta hapankorpunmuruja

kun joskus elokuussa
yölläkin on liian kuuma
kannamme patjoja
nukumme parvekkeella
aamulla kuunnellaan
rekkojen kaasutusta
alakerran herännäisen
vaimeaa veisausta

ikkunan takana
kaljuja koivuja
hiuksia kimpussa
lattiakaivossa
kuulaina iltoina
kävellään puistossa
katsellaan lapsia
oksentamassa punkkua
(Kitkerät neitsyet: Kaksio sanat: Vappu Rossi)

6.4 “ Toivossa on hyvä elää

- hyvän elämän eväät

Vaikka unelmat jäävät toteutumatta tai muuttuvat, jättävät ne meihin kuitenkin jälkensä. Lineaarisen aikakäsityksen mukaan se, mitä on menneisyydessä, ei koskaan pala. En halua ajatella näin jyrkästi. Elämä kulkee sykleissä, ja vaikka se mitä olemme taaksemme jättäneet ei sellaisenaan koskaan palaakaan, ovat menneisyyden tapahtumat kuitenkin koko ajan läsnä. Vaikka elämä puskeekin eteenpäin raiteitaan, ei menneisyys ole vielä kokonaan menetetty. Haaveet ja unelmat tulevat eteemme aina uudelleen viimeistään siinä vaiheessa, kun pysähdymme pohtimaan elämäämme ja sitä, mistä tulemme, missä olemme ja minne menemme.

Kirjoitin itselleni kirjeen kymmenen -vuotiaana. Liitin mukaan valokuvia ja tarroja. Paketin sai avata vuonna 2000. Olin jo unohtanut koko paketin, mutta kun täytin 20, tuli se postissa. Äiti oli säilyttänyt sen. Kirjeessä kerroin itselleni, mitä minun pitäisi olla. Kymmenen -vuotiaana parikymppinen tuntuu jo niin aikuiselta, että kaiken silloin toivomani toteutuminen ei olisi ollut ajallisestikaan mahdollista. Joistakin asioista minulle kuitenkin tuli paha mieli. En ollut asunut ulkomailla, en menestynyt työelämässä, en opetellut soittamaan mitään soitinta. Eikä minulla ollut ihanaa miestä. Ihana mies oli jättänyt minut puhelimessa jouluaattona.

Kirjeen avaamisesta on nyt viisi vuotta. Edelleenkin en ole asunut ulkomailla, en osaa soittaa, enkä ehtinyt menestymään työelämässä. Vaihdoin koulua ja olen nyt tyytyväisempi. Minulla on ihana mies, syksyllä menen naimisiin. Vanhat haaveeni siis eivät jättäneet minua rauhaan, niiden avulla olen peilannut elämäni ja sitä, mikä minulle todella on tärkeää.

Iän myötä haaveet muuttuvat toisiksi. Enää en halua maailmanlaiseksi, en julkisuutta. Minun ei tarvitse olla paras tai yleisten standardien mukaan menestynyt. Minä haluan tulla toimeen omalla työlläni tehden sitä mitä haluan, mutta en halua työn olevan koko elämäni. Haluan palata illalla kotiin rakkaani luokse jossakin lähiössä, katsoa yhdessä televisiota tai laittaa ruokaa. Vanhemmat toivovat lapsilleen parempaa elämää kuin heidän omansa on. Isällä ja äidillä on ollut suhteeni toiveita. Itse halusin tulla presidentiksi. Presidenttiä minusta ei tullut, mutta uskon, että vanhempani ovat minuun tyytyväisiä. Tärkeintä heille on varmasti ollut se, että olen onnellinen. Omat haaveeni ovat kuitenkin keskiluokkaistuneet Missä vaiheessa se on tapahtunut ja pitäisikö sitä vastaan taistella?

Ammattiin liittyvät asiat aiheuttavat nuorissa paljon epävarmuutta. Paitsi asuinpaikka, myös ammatti on määrittänyt identiteettiä vahvasti. Se mitä ihminen elämällään tekee, on oleellinen osa tämän persoonaa. Nykyään ei ammattiin valmistuminen takaa onnen ja menestyksen avaimia, uudelleen kouluttautuminen vanhemmalla iällä on tarpeen, kun maailma muuttuu niin nopeasti, että tämän päivän huippuammattilainen saattaa pian olla tarpeeton. Nykyajan työt ovat jo niin monimuotoisia, ettei ammattinimikkeestä edes voi päätellä, mitä kyseinen henkilö eläkkeen tekee. Toisaalta työstä on yhä vahvemmin tullut elämän tapa, sitä ei enää tehdä vain eläkkeen, vaan työ on tärkeimpiä itsensä toteuttamisen muotoja. Ei siis ihme, että nuoret kokevat juuri työhön liittyvät asiat tulevaisuutensa kannalta pelottaviksi.

Ongelma syntyy, kun itsensä toteuttamisella ja koulutuksella ei saadakaan toivottua tulosta, hyvää elintaso. Suomalainen kulttuuri on ollut työkeskeistä, eläminen ja arvo on määrittynyt sen mukaan, kuinka paljon ja mitä työtä on tehty. Esimerkiksi mummoni aloittaa aina puheen toisille tuntemattomista henkilöistä kertomalla, mikä tämän ammatti on. Osa vanhasta työmoraalista on ainakin naisten kohdalla siirtynyt korkeaan koulumoraaliin. Usko koulutuksen voimaan ikäpolvellani on korkea. Vuoden 2004 Nuorisobarometrin ”Oman elämänsä yrittäjät” mukaan nuoret suhtautuvat työelämään vakavasti. Halu sitoutua työpaikkaan on kova, mutta toisaalta pelätään loppuun palamista. Myös työpaikan saantiin ja pysyvyyteen liittyvät seikat aiheuttivat vastaajissa epävarmuutta.

Edellinen sukupolvi tekee töitä sen eteen, että seuraavalla olisi helpompaa. Hyvinvointia yritetään kasvattaa. Elämää ei kuitenkaan voi tasoittaa. Samat virheet on tehtävä aina uudestaan. Jotakin vanhemmista tarttuu lapsiin, luonteenpiirteet ja tavat tehdä asioita pinttyvät. Äidin ja isän talonrakennus oli keskeytyä, kun talkooväelle ei ollut astioita. Onneksi isä sai äidin rauhoiteltua, olihan keksitty kertakäyttöastiat. Itsekin huomaan valovani öitani täysin naurettavien syiden takia. Kun katselee luokkakuvia voi niistä löytää samoja tyyppisiä. Viisikymmentäluvun kuvassa eturivissä kameraan katselevat samat kiltit ja hiljaiset tytöt. Omassa luokkakuvassa takarivissä seisoo rehvakas poika, luokan pelle. Ihmiset eivät muutu, vain ajat muuttuvat. Aika luo puitteet, hyvän elämän eväät ovat samat. Punainen tupa ja perunamaa elävät mielissä yhä, vaikka tuvan muoto on muuttunut ja perunamaan virkaa tekee kaupungin viheralue.

“ Ystävyys on kuin pikkuinen ukko, jolla on kädessä avain ja lukko ”

- Läheisten ihmisten merkitys elämän kokemisessa

Muutoksiin elämässä ja maailmassa voi asenteistaan ja arvoistaan riippuen suhtautua joko peläten tai myönteisesti. Onnellinen lapsuus, hyvät ihmissuhteet ja rakkaus luovat turvaa, jonka avulla tulevaisuuden möröt kutistuvat aivan pieniksi peikoiksi. Vaikka elämässä on paljon epävarmuutta ja pelkoa, on se kaiken kaikkiaan kuitenkin mahtavaa. ”Elämä on ihmisen parasta aikaa”, on Matti Nykänen osuvasti sanonut. Se, että maailma on meille nuorille avoin ja meidän on mahdollista tehdä elämällemme melkein mitä tahdommekaan, on asia, josta aiemmat sukupolvet ovat voineet vain unelmoita. Voi myös toistaa loppuun kuluneen kliseen, on todellakin lottovoitto syntyä Suomeen. Voin asua joskus ulkomaillakin, mutta siteeni Suomeen tuskin katkeavat koskaan. Suomi on ollut minulle hyvä. Suomalainen sosiaaliturva on mahdollistanut minulle paljon. Olen saanut vapaasti päättää, mitä haluan tehdä, ja minua on tuettu päätöksissäni. Opintotuki ja -laina ovat taanneet minulle mahdollisuuden opiskella ja löytää ammatti, jossa viihdyn. Niitä tärkeämpiä ovat kuitenkin olleet perhe ja ystävät. Myös heidät haluaisin esitellä työssäni onnellisten kuvien kautta. Koska työni kuva- aiheita on helppo muuttaa, on mahdollista, että tulevaisuudessa voin käyttää omien kuva- aiheitteni lisäksi asiakkaan omia kuvia. Nyt koen kuitenkin tärkeäksi tuoda esille minulle tärkeitä paikkoja ja ihmisiä, onhan näkökulmani aiheeseen melko henkilökohtainen. Toivon kuvieni lämpimän ilmapiirin välittyvät katselijalle ilman, että he kuvissa esiintyviä paikkoja ja henkilöitä tunnistavatkaan. Koen aiheelliseksi esitellä niitä ja heitä hiukan. Palataan siis hetkeksi takaisin menneisyyden maisemiin.

Koulurakennus oli keltainen kivitalo, se ei juurikaan ollut

muuttanut niistä ajoista, jolloin isäni kävi koulua siellä. Matkaa sinne oli pari kilometriä, ensimmäisinä vuosina en saanut kulkea koulumatkaa yksin. Silloin oli jo aloitettu uuden koulukeskuksen rakentaminen, joten kolmannella luokalla meitä oli jäljellä enää kuusi lasta. Aiemmin kouluun tuli oppilaita paitsi meidän myös naapurikylistä. Niinpä ekaluokalla meitä oli parisenkymmentä. Välitunnilla oli pakko mennä ulos. Isot pojat rakensivat lumilinnaa koulun taakse, pienemmät lapset heittelivät lumipalloja seinään ja mekastivat, kuka minkäkin puuhan parissa. Minulla oli punainen toppahaalari päällä, olin saanut itse valita sen lastenpukimo Katista. Se oli ihana: Kaulusta reunusti pehmeä karva ja vyötärönauhastakin riippui kaksi turkispalloa. Minua oli kiusattu haalarista, haalarit olivat pikkulasten vaate ja nyt oltiin sentään jo ekaluokalla!

Suurella lumikasassa lähellä metsän rajaa makasi tyttö neonvärisessä haalarissaan. Se oli Hanna. Loppu välitunnin makasimme siinä yhdessä ja pyydystimme lumihuitaleita suuhumme. Myöhemmin Hanna tuli meille kylään. Äiti antoi Hannalle tarroja, meillä oli niitä paljon, kun äiti kerran oli Tiimarissa töissä.

Hannalla oli koira, suomenpystykorva Ilo. Se oli mukava koira, käytimme sitä lenkillä. Kai se oli alun perin metsäkoiraksi ostettu, mutta enimmäkseen se käytti haukunlahjojaan pihalla häkissä haukkuen milloin ohi ajavat autot, milloin häkkiin eksyneen silin. Meni muutama vuosi ennen kuin meille tuli koira, äiti kun olisi mieluummin halunnut kissan. Lopulta meille otettiin molemmat. Olimme siskoni kanssa jo niin isoja, että koiran lenkitys oli meidän vastuullamme, ainakin lupasimme niin, kun koira otettiin.

Paljoa tekemistä ei kylällä ollut. Eikä sitä tarvittukaan, aika kuluu, kun on mielikuvitusta. Talvella me kuljimme kouluun potkurilla ja koulupäivän jälkeen jäimme usein laskemaan mäkeä. Teimme potkureista jonon ja toinen sai istua kyydissä toisen pukatessa vauhtia. Laskiessamme lauloimme kovaan ääneen omia laulujamme, Kamelikemeliä ja suuresta ruotsalaisesta hiihtäjästä kertovaa ”Minä olen Torni Mogren ,ruotsin hiihtäjä- nimistä rallatusta. Jos emme laskeneet mäkeä, menimme yleensä Hannan luokse.

Kuuluimme Hannan kanssa jyrjäkerhoon, jota veti poika, johon olin salaa ihastunut. Kävelimme koirien kanssa. Meillä oli oma lauluyhtye, Kuntti Ping ja salainen kerho, jonka perustavana ajatuksena oli pukea vaatteet nurinpäin ylle. Salaa vanhemmilta sekoitimme kaikesta vessasta ja keittiöstä löytyvästä voidetta, jonka nimi oli Isorasva. Sitä täytyi levittää etusormiin ennen kokeen alkamista hyvän onnen saavuttamiseksi. Ilmeisesti se tepsi, meillä molemmilla meni koulussa hyvin. Olimme kiltejä tyttöjä.

Neljännellä luokalla saimme ajaa pyörällä kaupunkiin. Tivoli tuli keväisin Tornioon ja markkinoilla saattoi käydä kahdesti vuodessa. Usein kävimme myös perheen kanssa lomalla, äidin siskon luona Ruotsissa, Norjassa, jossa sairastuin mansikkakuumeeseen ja joskus etelässä, Kanarialla ja Kreikassa.

Noista ajoista minulle on päällimmäisenä jäänyt mieleen vapaus, ovet olivat auki naapureiden ja ystävien tulla ja mennä. Olimme onnellisia, koko perhe.

Jotkut ihmiset ystävyystyvät helposti, he tuntuvat löytävän ympärilleen ystäviä minne sitten menevätkin. Itselleni se on aina ollut vähän hankalampaa. Sukupolveani on määritelty käsitteellä MeWe-sukupolvi, jonka yksi piirre on se, että sosiaalista roolia voidaan vaihtaa melkein päittäin. Nuoret verkostoituvat ja toimivat erilaisissa yhteisöissä, joissa myös minäkuva muuttuu. Itse en tällainen sosiaalinen kameleonit ole koskaan ollut. Minulla on muutama hyvä ystävä, enkä enempää kaipaakaan. Parhaan ystäväni olen tavannut jo ala-asteella, eikä parempaa ole vieläkään tullut vastaan. On hyvä tietää, että on joku, jolle voi aina soittaa. Paitsi ystävä, minulla on aina ollut hyvä ja huolehtiva perhe, äiti, isä ja sisko, jonka puoleen kääntyä vaikka tulenkin avioeropehdestä.

Ystäväni pystykorvan kunniaksi tehty kokeilu, jossa on käytetty hopeaa ja siirtokuvaa.

Kertomuksista ja kuvista esineiksi

- Prosessin kuvaus

Kuinka muuttaa tarinat ja mielikuvat konkreettisiksi esineiksi? Kirjoittamani kertomukset omasta nuoruudestani, lapsuudestani ja elämästäni sekä aineisto suomalaisista nuorista yleensä, yksityinen ja yleinen, ovat kirjoittaneet esiin kuvia, joiden pohjalta olen korut suunnitellut. Koska tarkoitukseni on valmistaa kertovia muodon tai pintakäsittelyn avulla riitä. Korujen täytyy siis olla esittäviä, ja siksi olen päätenyt käyttämään niissä valokuvia ja piirroksia. Syventävissä opinnoissani kokeilin silitettävän siirtokuvan käyttöä eri materiaaleissa. Mahdollisuus siirtää kuvia erilaisiin materiaaleihin, kuten puuhun, nahkaan ja metalliin innosti minua niin, että halusin käyttää siirtokuvaa myös lopputyössäni. Kuvien valinnalla olen pyrkinyt tuomaan esiin onnellisten lapsuuspäivien tunnelman sekä elementtejä nykyisestä. Lisäksi olen käyttänyt graafisia kuoseja sitomaan työtä tähän päivään ja sen muotokieleen.

Paitsi valitsemini siirtokuviin, on kirjoitusprosessi vaikuttanut myös korujen muotoiluun. Työni on edennyt niin, että olen välillä kirjoittanut, välillä tehnyt kirjoittamani pohjalta kokeiluja. Pehmeys ja lämpö ovat koko ajan olleet kokeilujeni määrittäviä tekijöitä. Ehkäpä siitä syystä halusin kokeilla nahkaa korujen materiaalina. Lisäksi nahkaa on mahdollista kuvioida. Siksi se sopi tarkoituksieni hyvin. Kokeilin siirtokuvan käyttöä nahassa. Se onnistuikin hyvin. Vielä tässä vaiheessa minulla oli ajatuksena jonkinlaisen kerroksellisen rakenteen käyttö koruissa. Ajattelin elämän muodostuvan kerroksista, joissa menneet tapahtumat jäävät vaikuttamaan uuden kasatuessa sen päälle. Kerroksellisia ja limittyviä ovat myös teemani, usko, toivo ja rakkaus. Loppujen lopuksi en tekstissäni pystynyt käsittelemään näitä teemoja toisistaan erillisinä

tekijöinä, vaan ne ovat enemmänkin pohjavire, jonka päälle tarinani rakentuu. Kokeiluissani ja luonnoksissani pyrin löytämään nykyaikaiset symbolit näille teemoille. Usko oli minulle vaikein. Itselleni usko on vaikea asia, olen eronnut kirkosta jo 18 -vuotiaana, enkä ole oikein löytänyt mitään tilalle. Kai voisi sanoa, että jos johonkin uskon, niin rakkauteen. Miettiessäni uskon perinteistä symbolia, ristiä, yhdistyi se sekä ajatuksellisesti että kuvallisesti risteykseen. Usko on elämistä jonkun tietyn arvojärjestelmän mukaisesti, kuin tie, jota pitkin kulkee, vaikka olisi mahdollista kääntyä myös toisaalle. Toivo ja rakkaus saivat symbolisen muotonsa neliapilasta.

Selvää minulle oli alusta asti, että haluan käyttäällä työssäni vanhahtavien kuvien lisäksi myös graafisia elementtejä keventämässä yleisilmettä ja tuoden niin myös työtäni nykypäivään. Tähän vaiheeseen liittyvät nahkaan tehdyt kokeilut, joissa kuvana on käytetty juuri graafisia kuoseja. Jo työn alkuvaiheessa olin piirtänyt suomen pystykorva -aiheisen kuvion, joka liittyi sekä pyrkimykseni löytää suomalaisia symboleja, että kirjoittamaani tarinaan ystäväni suomen pystykorvasta. Tämä kuvio on kulkenut mukana koko muotoiluprosessin. Se, apilakuvio sekä lumitähkikuvio löytynevät myös lopullisesta työstäni.

Kokeiltuani nahkaa materiaalina jonkin aikaa halusin palata takaisin hopean pariin. Vaikka nahkaa en lopullisessa produktissani käytäkään, osoittautui tämä kokeilu tulevaisuuden kannalta hedelmälliseksi. Nahan kuvioiminen siirto- ja kohokuvan keinoin oli todella mielenkiintoinen kokeilu, jota aion jatkaa tulevaisuudessa. Kuitenkaan tekemäni nahkakokeilut eivät palvelleet tarkoitustani tämän työn puitteissa, sillä kontrasti pehmeän nahkan ja pehmeiden kuva-aiheiden välillä ei ollut hyvä. Parhaiten nahka toimikin juuri graafisten kuvioiden kanssa. Lisäksi koin, että kokeiluni eivät erottuneet kylliksi jo myynnissä olevista nahkakuorista.

Siirryttyäni kokeiluissani hopeaan minulla oli jo jokseenkin selvillä se, millaisia kuvia haluaisin käyttää. Tiesin myös, että tulisin käyttämään siirtokuvaa, sillä se palveli hyvin tarkoitustani. Halusin tehdä jonkinlaisen menneen ja tulevan kuvakirjan. Ymmärsin, ettei tarinaani voisi kertoa vain yhden kuvan avulla, ja päätin, että kerroksellisen rakenteen sijaan käyttäisin paloista koostuvaa rakennetta. Tämä mahdollistaisi myös sen, että palojen ja niissä olevien kuvien paikkaa vaihtelemalla voisin muodostaa myös uusia tarinoita ja merkityksiä. Lisäksi, kun kuvia on työssä enemmän, on todennäköistä, että katsoja tunnistaa niistä ainakin jonkun aiheista, mikä avaa ovien korun tulkinnalle. Aloitin kokeilut siirtokuvasta ja metallista kiiltokuvilla, joita olin muokannut lisäämällä niihin omia kuva-aiheitani. Tämä liittyi ajatuksellisesti siihen, että olin juuri pohtinut, mikä menneisytyössä on todellista, sitä voiko muistoihin luottaa. Ajattelin menneisyyden tapahtumien olevan kuin kiiltokuvia, joita saattoi katsella ja valikoida mielensä mukaan. Kokeilut onnistuivat hyvin, mutta koin ongelmalliseksi sen, että kiiltokuvat veivät työtäni ajatuksellisesti kauemmaksi tekstistäni. Olen pyrkinyt tarinoissani rehellisyyteen, mukaan on valikoitunut sekä aurinkoisia, että haikeita muistoja. Koin kiiltokuva- maailman liian alleviivaavaksi. Kiiltokuvien maailma ei myöskään ole millään tavalla suomalainen. Yritin modifioida kuvista ajan ja paikan kuvia, mutta koska korujen koko on aika pieni ja siirtokuva on metallissa aina hieman epätarkka, eivät pienet nyanssit erottuneet kuvista. Lisäksi koin ongelmalliseksi kiiltokuvien muodon. Koska halusin työn muodostuvan useammasta kuin yhdestä kuvasta, olisin joutunut yhdistelemään kiiltokuvista tehtyjä paloja jollain tapaa toisiinsa. Tällöin yksittäisen kuvan koko olisi selvyuden kustannuksella pienentynyt niin, että kuvista tuskin olisi saanut juurikaan selvää. Vaikka metallille siirretyn siirtokuvan osa viehätyksensä perustuu siihen, että kuvan kontrastit ja ääriviivat pehmenevät, haluan kuitenkin, että kuvista saa lähemmin tarkasteltuna selvää. Niinpä aloin kehittää selkeämpää, helposti yhdisteltävää muotoa paloilleni.

Sormuskokeiluja, joiden materiaalina on nahkaa, niittejä, siirtokuvaa ja villalankaa

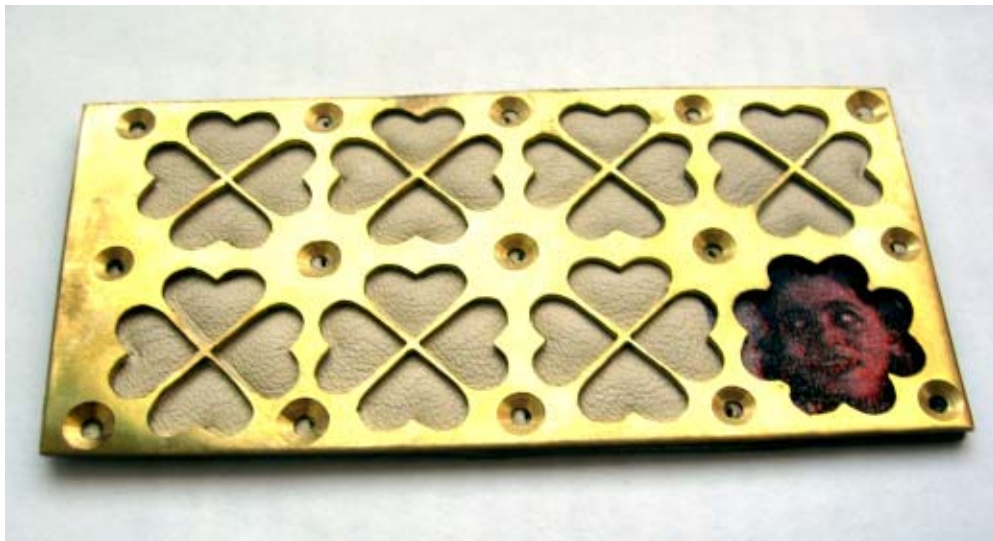
Palojen muotoilun haasteena oli se, että siirtokuva täytyy siirtää melkein valmiiseen kappaleeseen. Juotoksia tai paljon hankausta aiheuttavia työvaiheita kuva ei kestä. Lisäksi se on siirrettävä suoraan pintaan. Päätin kuitenkin kokeilla kestäisikö kuva muokkaamista ja heitto-prässäsän levyn, johon kuva oli jo siirretty. Kuva kestäikin muokkauksen hyvin. Myös kokeilemani pyöristetyn suorakulmion muoto miellytti minua. Teinkin tätä muotoa käyttäen useita kokeiluja. Ongelmallista oli se, että kuperassa muodossa siirtokuva on kovin altis hankaukselle. Vaikka kuva on kestävä, voisi se helposti naarmuuntua käytössä. Päädyin siis käyttämään kuvapintana koveraa muotoa. Kuvan siirtämisen ongelman ratkaisin siten, että tein paloista onttoja, jolloin ne on mahdollista lyödä kupille sen jälkeen, kun siirtokuva on siirretty metallin pintaan.

Halusin keksiä uudenlaisen tavan kiinnittää palat toisiinsa. En halunnut käyttää esimerkiksi lenkkejä tai pujottaa paloja ketjuun. Lisäksi halusin työhöni vielä lisää värejä, värilliset kuvat metallin pinnassa kaipasivat kaverikseen vielä jotakin. Kokeiltuani kuminauhaa kiekonmuotoisten

palojen kehystävänä elementtinä olin löytänyt ratkaisuni. Värillinen kuminauha toimii sekä kiinnitysmekanismina, että se myös näyttää hauskalta. Lisäksi kuminauhan avulla pystyin luomaan uudenlaisen kiinnitysmekanismin, joka perustuu kuminauhan elastisuuteen. Pyöreitä paloja voi pyörittää kuminauhassa, niiden paikkaa voi vaihtaa ja ne voi irrottaa, jolloin erivärisillä kuminauhoilla korun kokonaisuutena voidaan muuttaa. Lisäksi kun paloissa on kaksi puolta, toisella puolella valokuva ja toisella graafinen kuvio, voidaan paloja kääntämällä saada aikaan erilaisia vaikutelmia. Voi päätätä, mitä haluaa näyttää ja minkä haluaa kätkeä ihoansa vasten.

Kun palojen muoto, koko ja kiinnitystapa oli selvillä, päädyin alkuperäisen suunnitelmani mukaisesti valmistamaan niistä rannekorun ja kaulakorun. Molempien yleisilme on hempeäkö johtuen kuvavalinnoistani sekä valitsemastani oranssista kuminauhasta. Korut on suunnattu yleisilmeensä vuoksi lähinnä naiskäyttäjille, mutta vaihtamalla kuva-aiheita sekä kuminauhan väriä on mahdollista markkinoida tuotetta myös miehille.

Materiaalikokeiluja luusta, messingistä, hopeasta, nahasta ja siirtokuvasta

Lopun alku

- Päätäntä ja tulevaisuus

Käyttämäni työmetodi, vuoroin kirjoittaminen ja vuoroin kokeilujen tekeminen, toimi hyvin. Muunlainen lähtökohta tuskin olisi ollut mahdollinenkaan, sillä minulle oli alusta asti tärkeää, että työni muoto ja kuva- aiheet heijastelevat kirjoittamaani tarinaa. Tässä olenkin mielestäni onnistunut. Kaikkein hankalinta työssäni on ollut itsensä aikatauluttaminen. Kokeilujen tekeminen oli sen verran hedelmällistä, että olisin mielelläni jatkanut sitä pitemmällekin. Jossain vaiheessa oli kuitenkin pakko viheltää peli poikki ja tehdä päätös lopullisten mallien suhteen. Päätös ei kuitenkaan ollut kovin vaikea. Vaikka monet kokeiluistani olivat jatkokehittelyn arvoisia, koin, että valitsemani malli toimi parhaiten yhteen tekstini ja ajatusteni kanssa. Prosessin kuluessa oli itsekin hauska huomata, kuinka aihe alkoi rajautua ja tarkentua kuin itsestään, kun olin päässyt vauhtiin. Alussahan ajatukseni oli valmistaa koruja suomalaisuudesta, mutta henkilökohtaisen näkökulmani löytyminen kirjallisen osan kirjoittamisessa ohjasi lopulta hylkäämään pyrkimyksen löytää yleispäteviä suomalaisuuden kuvia.

Jo kirjoitusprosessin alkuvaiheessa tiedostin osittain henkilökohtaisen työn ongelmat. Kun muistot ja tarinat ovat omia, on niiden merkityksellisyyden tai triviaalisuuden arvioiminen vaikeaa. Ongelmaa ei kuitenkaan muodostunut, sillä käyttämäni lähdeaineisto ohjasi kirjoittamaan ja muistelemaan asioita ja tapahtumia, jotka tuntuivat olevan yhteisiä nuorille yleensä. Olen myös pyrkinyt tietoisesti välttämään itselle kipeiden aiheiden käsittelyä, sillä tarkoituksenihan on ollut valmistaa hauskoja koruja, eikä tilittää omia ongelmiani. Koen, että pystyn suhtautumaan kirjoittamaani tekstiin objektiivisesti, se on minulle valokuvien kaltainen. Kuten valokuvakin on vain yksi versio tapahtumista, ovat kirjaamani muistotkin suodattuneet paperille sellaisina, että pystyn tarkastelemaan niitä lähdeaineistona, en paloina itsestäni. Omien kertomusten ja elämän

käyttäminen inspiraation lähteenä oli haastavaa, mutta palkitsevaa. Se osoitti minulle, että muotoilutehtävää rakennettaessa ei aina tarvitse katsella ympärilleen, vaan voi olla hedelmällistä kääntää katse joskus myös itseensä. Toki mallistonsa myydäkseen on otettava huomioon ajan henki ja trendit, mutta niiden ei tarvitse olla suunnittelunlähtökohtina.

Muotoilemieni kaula- ja rannekorun pohjalta on mahdollista kehittää laajempikin korumallisto, jota on helppo varioida sen muunneltavuuden ansiosta. Markkinoinnissa ja pakkauksessa voisi käyttää suunnittelemani graafisia kuvioita. Lisäksi olisi hauskaa, että lopullinen koru tehtäisiin vasta asiakkaan kanssa yhdessä tämän omien kuvien ja toivomusten pohjalta. Tällä tavoin vahvistettaisiin toivomaani tunnesidettä korun ja sen käyttäjän välillä.

Kun asia tuntuu itselle tärkeältä, on muodon antokin helpompaa. Tehdyt ratkaisut perustuvat omaan kokemukseen maailmasta, jossa on myös totuuden siemen. Tuotteista tulee persoonallisia ja tekijänsä näköisiä. Jatkossa tulen käyttämään samantyyppistä metodia tuotteiden suunnittelussa, mietin kohderyhmää elämyksellisenä ja kokemuksellisenä luokkana, en vain kuluttajina tai seuraavan sesongin trendien potentiaalisina ostajina. Tämän työn puitteissa koen tässä onnistuneeni. Muotoilemani kaula- ja rannekoru henkivät juuri sitä tunnetta, jota tavoittelin. Ne ovat yleisilmeeltään lämpimiä, niihin on helppo yhdistää omat tarinansa ja ovatpa ne hauskojakin. Ne ovat nostalgisia ja retro-henkisiä, mutta hengeltään tätä päivää. Työni kertoo jotakin minusta itsestäni, se on muistojen palapeli, minulle ja minulta muille. Yksityisestä tulee yleistä, kun joku pukee koruni ylleen. Yleisestä tulee yksityistä, kun koruni liittyvät osiksi toisten muistoja

Lähdeluettelo

- Virtanen Leea. 1991. Suomalainen Kansanperinne. Wsoy:n graafiset laitokset, Porvoo
- Tuija Sarema. 2002. Häivähdys kauneutta, Taide suomalaisten arjessa. Dark Oy:n kirjapaja, Vantaa
- J.P Roos. Sukupolvet, teoriaa ja empiriaa... Internet osoite:
<http://www.valt.helsinki.fi/blogs/jproos> . Viitattu 8.5.06
- Terhi- Anna Vilksa (toim). 2004. Oman elämänsä yrittäjät? -Nuorisobarometri 2004. Edita, Helsinki
- Martti Puohiniemi.2002. Arvot, asenteet ja ajankuva. Dark oy, Vantaa
- Heikki Ylikangas.1997. Suomalainen mentaliteetti. Teoksessa Maailmalle, maailmalta, kulttuurisia katsauksia.sivut 22-29. WSOY kirjapainoyksikkö, Juva
- Suuren Suomalaisen Kirjakerhon lehti (5/06).Forssan kirjapaino
- Sinikka aapola,Kaisa Ketokivi(toim). 2005.Polkuja ja poikkeamia:aikuisuutta etsimässä.Helsingin nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusverkosto&Nuorisotutkimusseura
- Riitta Jallinoja.1999. Instituutiosta ihmissuhteeksi- suomalaisen perheen 50 vuotta.Teoksessa Puoli vuosisataa MMM juhlakirja.sivut 98-103. Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu
- Mikko Numminen,Kati Ala-Ilomäki,Meri iisalo,Tommi Nieminen,Sami Kuusela. ”1980-1989” Artikkelit Image- lehdessä 4/ 2005.sivut 49-60.Image kustannus oy,Helsinki.
- Pauli kojo,Ritva Rätty,Riitta Raassina(toim). 1980. Miten ilmansaastumista tutkitaan? Teoksesta Mitä, Missä, Milloin kansalaisen vuosikirja 1981. sivu 251.Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset, Keuruu
- Severi Parko.1997. Me esineet.Gummerus kirjapaino,Jyväskylä.
- Kitkerät neitsyet:Kaksio.sanat Vappu Rossi.Internetsivu: www.Kitkeratneitsyet.fi/tuotanto.htm. viitattu 8.5.06